



Koronapandemian vaikutus varhaiskasvatuksen opettajan ja huoltajan väliseen kasvatusyhteistyöhön

Tia Lampinen

Opinnäytetyö, AMK
Tammikuu 2023
Sosiaalialan tutkinto-ohjelma



jamk

jamk | Jyväskylän ammattikorkeakoulu
University of Applied Sciences

Lampinen, Tia

Koronapandemian vaikutus varhaiskasvatuksen opettajan ja huoltajan väliseen kasvatusyhteistyöhön

Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Tammikuu 2023, 35 sivua.

Sosiaalialan tutkinto-ohjelma. Opinnäytetyö AMK.

Julkaisun kieli: suomi

Julkaisulupa avoimessa verkossa: kyllä

Tiivistelmä

Tutkimuksen tavoitteena oli kerätä tietoa siitä, miten koronapandemia vaikutti varhaiskasvatuksen opettajan ja huoltajan väliseen kasvatusyhteistyöhön opettajien näkökulmasta. Tarkoituksena oli selvittää, miten koronapandemian aikana asetetut rajoitukset ja suositukset varhaiskasvatuksessa vaikuttivat uuden kasvatusyhteistyösuhteen rakentamisessa ja olemassa olevien kasvatusyhteistyösuhteiden ylläpidossa. Lisäksi selvitettiin, oliko rajoituksilla ja suosituksilla negatiivisia vaikutuksia kasvatusyhteistyön laatuun, sekä mahdolliset positiiviset ilmiöt ja käytänteet, joita koronapandemian aikana syntyi.

Tutkimus on laadullinen tutkimus, jonka aineistonkeruumenetelmänä käytettiin teemahaastatteluja. Haastateltavat olivat neljä varhaiskasvatuksen opettajaa eri toimintayksiköistä, jotka ovat työskennelleet päiväkodissa opettajana ennen koronaa ja sen aikana. Haastattelut äänitettiin ja litteroitiin, jonka jälkeen aineisto analysoitiin aineistolähtöisen sisällönanalyysin keinoin.

Tutkimuksen tuloksien mukaan koronapandemia vaikutti negatiivisesti erityisesti uusien kasvatusyhteistyösuhteen luomisessa, hankaloitti olemassa olevien kasvatusyhteistyösuhteiden ylläpitoa ja yleisesti kasvatusyhteistyön laatu kärsi ainakin hetkellisesti. Tuloksissa nousi myös positiivisia ilmiöitä, joita koronapandemian aikana syntyi. Näihin kuului muun muassa varhaiskasvatuksen opettajien kehittyneet digitaaliset taidot, sekä kasvatuskeskusteluiden etänä pitämisen vaihtoehto, joka helpottaa keskusteluun osallistuvien arkea.

Tulosten perusteella voidaan päätellä koronapandemian vaikuttaneen negatiivisesti varhaiskasvatuksen opettajan työhön kasvatusyhteistyön saralla. Asetetut rajoitukset ja suositukset muuttivat varhaiskasvatuksen arkea paljon, ja häiritsi kasvatusyhteistyön normaalia toteutusta monella tapaa. Vaikka varhaiskasvatuksen työntekijöille ei ollut selkeää ohjeistusta itse varhaiskasvatuksen toteuttamiselle koronapandemian aikana, on päiväkodeissa silti syntynyt hyviä ratkaisuja haasteille, ja jotkut käytänteet ovat jääneet elämään koronan jälkeenkin.

Avainsanat (asiasanat)

Varhaiskasvatus, kasvatusyhteistyö, COVID-19

Muut tiedot (salassa pidettävät liitteet)

Lampinen, Tia

The impact of covid-19 to the relationship between the teacher of early childhood education and care and the parent

Jyväskylä: JAMK University of Applied Sciences, Tammikuu 2023, 35 pages.

Degree Programme in Social Services. Bachelor's thesis.

Permission for open access publication: Yes

Language of publication: Finnish

Abstract

The aim for this study was to gain knowledge on how covid-19 impacted the relationship between the teacher of early childhood education and care and the parent. The purpose was to study how the restrictions and recommendations set during covid-19 affected building a new educational cooperation relationship with the parent and maintaining already existing relationship. Also, the possible negative effects of the restrictions to the quality of educational cooperation and possible positive outcomes were studied.

The study is qualitative research, and the research material was collected with interviews. The interviewees were four teachers of early childhood education and care from different daycare centers. The teachers have been working in daycare before and during covid-19. The interviews were recorded and transcribed. Later the research material was analyzed with material-based content analysis.

The results of the study show that covid-19 impacted negatively especially the building of a new relationship between the teacher and the parent. It also made maintaining already existing relationship harder and decreased the quality of educational cooperation at least momentarily. There were also positive outcomes from covid-19 which include for example teachers' advanced digital skills and the alternative to have educational discussions remotely via video chat.

Based on the results we can conclude that covid-19 did affect the educational cooperative work of teachers. The restrictions and recommendations that were set changed the everyday life of early childhood education and care. Even though the employees of early childhood education and care were not given clear instructions on how to carry on during covid-19, they came up with effective solutions for the new challenges and some of these practices remained in use after covid-19.

Keywords/tags (subjects)

Early childhood education and care, educational cooperation, COVID-19

Miscellaneous (Confidential information)

Sisältö

1	Johdanto	3
2	Kasvatusyhteistyö varhaiskasvatuksessa	4
2.1	Kasvatusyhteistyön periaatteet ja tavoitteet.....	4
2.2	Kasvatusyhteistyön rakentuminen.....	5
3	Koronapandemian vaikutus varhaiskasvatuksen käytänteissä	8
4	Tutkimuksen toteutus	10
4.1	Tavoitteet ja tutkimuskysymys	10
4.2	Tutkimusmenetelmä	11
4.2.1	Laadullinen tutkimus	11
4.2.2	Teemahaastattelu	11
4.3	Aineiston keruu	12
4.4	Aineistolähtöinen sisällönanalyysi	13
5	Tutkimustulokset	14
5.1	Uudet kasvatusyhteistyösuhteet	14
5.2	Olemassa olevat kasvatusyhteistyösuhteet.....	16
5.3	Kasvatusyhteistyön laatu	20
5.4	Positiiviset ilmiöt ja käytänteet.....	21
6	Johtopäätökset	25
7	Pohdinta	28
7.1	Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus	28
7.2	Oman tutkimusprosessin arviointi	29
7.3	Jatkotutkimus ehdotukset.....	29
	Lähteet	31
	Liitteet	34
	Liite 1. Suostumus tutkimukseen	34
	Liite 2. Teemahaastattelu runko	35

Kuviot

Kuvio 1. Tutustumiskäynnit.....	16
Kuvio 2. Tapahtumat.....	17
Kuvio 3. Dokumentaatio.....	18
Kuvio 4. Vuorovaikutus.....	19
Kuvio 5. Yhteyden ylläpito.....	20
Kuvio 6. Kasvatusyhteistyön laatu.....	21
Kuvio 7. Digitaidot.....	24
Kuvio 8. Etäkeskustelut.....	24

1 Johdanto

Covid-19 pandemialla eli koronaviruspandemialla on ollut lukuisia vaikutuksia jokaisen arkielämässä vuoden 2020 keväästä asti. Tässä työssä Covid-19 pandemiasta käytetään termiä koronaviruspandemia. Suomessa otettiin käyttöön paljon erilaisia toimenpiteitä myös varhaiskasvatuksessa, jotta tilanne saataisiin hallintaan. Poikkeustilan aikaan huoltajille annettiin suositus pitää lapset kotona, jolloin lapsiryhmien koko pieneni huomattavasti, joskus ryhmissä olleen vain muutama lapsi kerrallaan. Kun lapsia palasi varhaiskasvatukseen, otettiin merkittäviä järjestelyitä käyttöön koronan leviämisen estämiseksi. Niitä olivat muun muassa työntekijöiden maskien käyttö ja huoltajien pääsyn rajaaminen päiväkodin tiloihin. (Nurhonen, Chydenius & Lipponen 2021, 4.)

Huoltajien kanssa tapahtuva kasvatusyhteistyö perustuu lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistämiseen. Yhteistyön tavoitteena ja tarkoituksena on lapsen terveen ja turvallisen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistäminen ja tukeminen. Kasvatusyhteistyö on erityisen tärkeää lapsen siirtymävaiheissa, kuten lapsen aloittaessa päiväkodin tai vaihtaessa sitä, sekä vaihtaessa ryhmää päiväkodin sisällä. (Opetushallitus 2022, 35–36.) Kasvatusyhteistyö syntyy työntekijän tietoisien toiminnan kautta suhteessa koteihin ja jatkaa rakentumistaan huoltajan ja työntekijän välisissä kohtaamisissa. Tavoitteena on luoda kokonaisuus, jossa huoltajat ja kasvattajat toimivat yhdessä kasvatustehtävää varten. (Kaskela & Kekkonen 2006, 3–5.)

Nyt kun elämä on palautunut suurimmaksi osakseen normaaliksi koronan osalta, on hyvä tarkastella, mitä vaikutuksia pandemialla oli varhaiskasvatuksessa. Kasvatusyhteistyön merkittävyys innoitti minua valitsemaan sen tutkimuksen näkökulmaksi. Tässä opinnäytetyössä tutkitaan varhaiskasvatuksen opettajien näkemyksiä siitä, miten korona vaikutti huoltajien kanssa tehtävään kasvatusyhteistyöhön ja sitä, miten opettajat kokivat järjestelyiden vaikuttavan uuden kasvatusyhteistyösuhteen luomista tai jo olemassa olevien ylläpitämistä

Tutkimus toteutettiin laadullisin menetelmin yksilöhaastatteluina. Työssä haastattelin neljää varhaiskasvatuksen opettajaa eri toimintayksiköistä saman kuntaorganisaation sisäلتä. Haastateltavat ovat työskennelleet päiväkodissa ennen koronaa ja koronan aikana, jolloin heillä on omakohtaisia kokemuksia, joita voidaan vertailla keskenään.

2 Kasvatusyhteistyö varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatus kuuluu osana suomalaiseen koulutusjärjestelmään ja sitä pidetään merkittävä osana lapsen kasvua. Sen tavoite on muun muassa edistää elinikäistä oppimista ja tukea lapsen yksilöllisiä edellytyksiä oppimiseen. Tarkoituksena on antaa jokaiselle lapselle yhdenvertaiset lähtökohdat kokonaisvaltaiselle kasvulle, kehitykselle ja oppimiselle. Huoltajilla on päävastuu lapsen kasvatuksesta, mutta varhaiskasvatus antaa tukea ja pedagogista täydennystä tässä tärkeässä tehtävässä. (Opetushallitus 2022, 7.)

Kaskelan ja Kekkonen (2006) määritelmän mukaan kasvatusyhteistyöllä tarkoitetaan huoltajien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön välistä tasavertaista ja vuorovaikutuksellista suhdetta, jonka tehtävänä on tukea lapsen kasvua, kehittymistä ja oppimista. Onnistuneen kasvatusyhteistyön ehtona on molemminpuolinen luottamus, jonka pohjalta voidaan jakaa kysymyksiä ja tuntemuksia kasvatuksesta. Kasvatusyhteistyön tavoitteena on syventää huoltajan ja työntekijän kohtaamisia kerralla, jolloin lopputuloksena on aito dialogi. (Kaskela & Kekkonen 2006, 11–17.) Rautamies, Vähsäntanen, Poikonen ja Laakso (2019) määrittelevät kasvatusyhteistyösuhteen tutkimuksessaan perheen ja ammattilaisen molemminpuoliseksi tukea antavaksi vuorovaikutukseksi, joka keskittyy lapsen ja perheen tarpeisiin. Huoltajien luottamuksen he määrittelevät huoltajien kokemaksi varmuudeksi, jossa uskotaan työntekijän toimivan niin, että hän edistää yhteisiä tavoitteita lapsen ja huoltajan tukemiseksi. (Rautamies, ym. 2019, 4.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2022) mukaan arvoista, tavoitteista ja vastuista tulee keskustella henkilöstön lisäksi myös huoltajien kanssa yhdessä. Yhteistyötä tehdään joka päivä lapsen päivittäisten tapahtumien jakamisessa, sekä erityisesti lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa laatiessa yhteisellä keskustelulla on merkittävä rooli. (Opetushallitus 2022, 35–36.) Varhaiskasvatustilaki kertoo yhdeksi varhaiskasvatuksen tavoitteeksi lapsen huoltajan kanssa yhdessä toimimisen ja huoltajan tukemisen kasvatustyössä (Varhaiskasvatustilaki 540/2018, 1 §).

2.1 Kasvatusyhteistyön periaatteet ja tavoitteet

Kaskelan ja Kekkonen (2006) mukaan kasvatusyhteistyötä ohjaavat neljä periaatetta: kuuleminen, kunnioitus, luottamus ja dialogi. Kuuntelu on vuoropuhelun ydin, ja aitoa kuuntelua edellyttää aito läsnäolo, jota voi viestittää ilmeillä ja eleillä. Varhaiskasvatuksessa lapsen tuonti- ja hakuhetket

ovat merkittäviä tilanteita, joissa voidaan kohdata ja kuulla toista avoimesti ja aidosti. Kuuntelu on dialogin avain, joka on vuoropuhelua, jossa molemmat osapuolet saavat tasa-arvoisesti tuoda näkemyksiään esille, sekä luovat yhdessä yhteistä ymmärrystä erilaisten kokemusten pohjalta. (Kaskela & Kekkonen 2006, 32–33, 38.)

Vastuu lapsen kasvatuksesta on kodilla ja varhaiskasvatuksella. Huoltajilla on välitön kasvatusvastuu lasta kohtaan, jossa pidetään huolta lapsen perustarpeiden täyttymisestä, kun taas varhaiskasvatuksen päätehtävä painottuu asiantuntijuuteen. (Salminen 2022, 171.) Kasvatusyhteistyön tavoitteena on luoda suhde, jossa on mahdollista avautua sekä tuntee luottamusta ja kunnioitusta (Kekkonen 2012, 52). Luottamuksen saamisen eteen tulee kuitenkin tehdä töitä, ja se vaatii useita yhteisiä kokemuksia ja kohtaamisia (Kaskela & Kekkonen 2006, 36). Yhteisenä tavoitteena on lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukeminen (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 35). Kasvatusyhteistyö on muun muassa huoltajien ja varhaiskasvatuksen työntekijöiden tavoitteellisia keskusteluita kasvatuksesta, sen periaatteista ja arvoista (Koivunen 2009, 151).

Myös Rantala, Uotinen ja Räikkönen (2018) painottavat artikkelissaan perhelähtöisen työn lähtökohdaksi yhteistyösuhteen perheen ja ammattilaisen välillä. Rantala ym. (2018) mukaan yhteistyösuhteessa jaetaan kokemuksia ja tietoja, mitä varten suhteessa tulee olla kunnioitusta, luottamusta ja tasavertaisuutta, kuten Kekkosenkin (2012) on kirjoittanut. (Rantala, ym. 2018, 7; Kekkonen 2012, 52.)

2.2 Kasvatusyhteistyön rakentuminen

Niin kuin varhaiskasvatuksessa yleisesti, myös kasvatusyhteistyön lähtökohtana on lapsen etu ja oikeudet. Toimivan kasvatusyhteistyön edellytyksenä on varhaiskasvatuksen työntekijöiden ja huoltajien tietoinen sitoutuminen yhdessä toimimiseen. Tärkeää on molemminpuolinen kunnioitus, jossa työntekijä arvostaa huoltajan asiantuntijuutta lapsesta, sekä huoltaja työntekijän alan ammattilaisuutta. (Poikonen & Lehtipää 2009, 73.)

Luottamuksellinen suhde on kasvatusyhteistyön ydin. Kasvatusyhteistyön ja luottamuksellisen suhteen rakentuminen on prosessi, joka alkaa tutustumiskäynnillä ja aloituskeskustelulla. Aloituskeskustelun tavoitteena on se, että työntekijä voi auttaa huoltajia valmistelemaan lasta hoidon aloitukseen. Huoltajilla voi olla huolia ja pelkoja myös itsellään, joihin työntekijällä on mahdollisuus

tarttua keskustelun aikana. Lapsen aloittaessa hoidon kasvattajalta tarvitaan myötätuntoista otetta tutustumisvaiheeseen, johon kuuluu esimerkiksi lapsen lohdutus, lähellä oleminen ja lapselle turvaa antavien tavaroiden ja lelujen pitäminen mukana. Lapselle tämä on merkittävä siirtymävaihe, jossa hän käsittelee olemaan erossa vanhemmistaan sekä tutustuu ja luo uusia suhteita päiväkodin aikuisiin ja lapsiin. (Kaskela & Kekkonen 2006, 41–43.)

Kasvatusyhteistyötä rakennetaan päivittäisten kohtaamisten ja kasvatuskeskusteluiden kautta. Hakutilanteiden kohtaamisiin on hyvä ottaa lapsi mukaan kertomaan itse kokemuksistaan ja ajatuksistaan päivän aikana. Päivittäinen vuoropuhelu kasvattajien välillä on tärkeää, sillä tavallisista ja arkisista asioista puhuminen edistää avoimen ilmapiirin ylläpitämistä myös vaikeampien aiheiden äärellä. (Kaskela & Kekkonen 2006, 44.)

Kasvatuskeskustelut, eli varhaiskasvatussuunnitelmaa koskevat vasu-keskustelut, ovat osa kasvatusyhteistyön toteuttamista. Nämä keskustelut ja muut tapaamiset eivät ole irrallisia, vaan ne liittyvät teemoiltaan toisiinsa. Huoltajien ja työntekijöiden näkökulmasta voisi ajatella, että jokainen keskustelu jatkuu siitä, mihin viimeksi jäätiin. Vasu-keskusteluissa tarkoituksena on koota yhteistä ymmärrystä lapsesta huoltajien ja työntekijöiden tulkintojen perusteella. (Kaskela & Kekkonen 2006, 45–46.)

Knopf ja Swick (2007) nostavat artikkelissaan huoltajan ja päiväkodin työntekijän välisen suhteen vaikuttavan huoltajan käsitykseen lapsensa hoidon laadusta. Tutkimusten mukaan vahvan ja luottamuksellisen suhteen myötä huoltaja kokee hoidon laadun hyväksi, kun taas tilanteessa, jossa huoltaja ei luota työntekijään, huoltaja ei koe hoitoa ja opetusta laadukkaaksi. Heidän mukaansa hyvän suhteen luomisessa täytyy kiinnittää huomiota muun muassa seuraaviin asioihin: työntekijän ja huoltajan ensimmäinen kohtaaminen on tärkeä ja siihen pitää panostaa, työntekijän tulee löytää monia kommunikointikeinoja ja pitää yhteyttä säännöllisesti, painottaa positiivisia asioita ja tuoda esille myös lapsen pieniä onnistumisia sekä luoda huoltajille kuultu olo. (Knopf & Swick 2007, 292, 294–295.)

Uuden kasvatusyhteistyösuhteen rakentumisessa on siis tärkeää luoda luottamus huoltajan ja kasvattajan välille. Rutanen & Laaksonen (2020) ovat tutkineet tätä kasvatusyhteistyösuhteen alkutapaletta. Artikkelissa käsitellään äitien näkökulmia kasvatusyhteistyöstä lapsiensa ensimmäisten

päiväkodissa vietetyiden kuukausien aikana. Artikkeliki keskittyy siihen, kuinka luottamus rakentuu siirtymätilanteessa äidin ja kasvattajan välille, ja mitkä asiat siihen vaikuttavat. (Rutanen & Laaksonen 2020, 351.)

Tutkimusten tulosten perusteella äidit eivät koe tutustumiskäyntien aikana luovansa henkilökohtaista suhdetta kasvattajien kanssa, mutta arvostivat silti mahdollisuutta seurata arkea ja työntekijöiden ammatillisuutta. Tutustumiskäyntien aikana keskustellaan myös käytännöistä ja tehdään sopimuksia esimerkiksi lapsen syömisen tai nukkumisen osalta. Sopimuksista kiinni pitäminen lisää tutkimuksen mukaan äideillä luottamuksen tunnetta. (Rutanen & Laaksonen 2020, 358.)

Hujala ja Turja (2011) käsittelevät myös tutustumiskertojen tärkeyttä, joiden tavoitteena on antaa lapselle mahdollisuus luoda hoitajaan turvallinen suhde. Tutustumiskerrat olisi aina paras tehdä yhdessä huoltajan kanssa, jolloin huoltaja voi tukea lasta uuteen hoitajaan tutustumisessa. Lapselle itselle on myös helpompi luoda suhde henkilön kanssa, jos hän näkee oman vanhempansa luottavan häneen. Hujalan ja Turjan (2011) mukaan tutustumisjakson tulisi olla kahden viikon mittainen, jotta siitä saataisiin kaikki hyödyt. Riittävä tutustuminen luo pohjan lapselle muodostaa kiintymyssuhteita päiväkodissa. Tutustumiskertojen puuttuminen vaikuttaisi siis negatiivisesti lapsen sekä vanhemman luottamuksellisen suhteen rakentumisessa työntekijöiden kanssa. (Hujala & Turja 2011, 81–82.)

Rutasen ja Laaksosen (2020) tuloksista nousee myös äitien tarve huomata kasvattajan ymmärtävän omaa lastaan ja toimivan sensitiivisesti hänen kanssaan. Tähän sensitiivisyyteen ei kuulu pelkästään fyysisten tarpeiden tunnistaminen, vaan myös vuorovaikutuksen laatu, läheisyys ja tuki. Lapsen läheinen suhde kasvattajaan tuo tutkimuksen mukaan äideille luottamuksen tunnetta, ja he kokevat sen lisäävän lapsen hyvinvointia päiväkodissa. Toisaalta taas, jos kyseisen kasvattajan poissaolo aiheuttaa voimakkaan reaktion lapsessa, äitien mielikuva päiväkodista voi kärsiä ja lisätä huolta. Lisääntyneen luottamuksen tiettyjä kasvattajia kohtaan äideille itselleenkin voi olla hankalampaa jättää lapsi hoitoon, jos paikalla ei ole tuttuja työntekijöitä. Samalla lailla hakutilanteissa äidit arvostavat, jos tuttu työntekijä kertoo lapsen päivästä. Tutkimuksessa kävi ilmi äitien havainnoivan kasvattajien henkilökohtaisia ominaisuuksia päivittäisten kohtaamisten aikana, joka on merkki heidän välisensä suhteen syventymisestä. (Rutanen & Laaksonen 2020, 361–364.)

Nurhonen ym. (2021) tutkivat korona-ajan poissaoloja. Työntekijöitä oli yksiköistä riippuen toistuvilla ja pitkillä sairauslomilla. Henkilöstön poissaoloihin vaikutti koronaohjeistukset, joiden mukaan pienimmistäkin oireista piti jäädä kotiin odottamaan testitulosta, jonka valmistumisessa saattoi kestää jonoista riippuen pitkäänkin. (Nurhonen ym. 2021, 10.) Tämä vaikutti automaattisesti kasvatusyhteistyöhön, sillä kuten aiemmin mainittu, tutkimusten mukaan äidit arvostavat tuttuja aikuisten kohtaamista, sekä luottamuksellisen suhteen rakentumiseen tarvitaan aikaa ja toistuvia kohtauksia ja kokemuksia myönteisestä vuorovaikutuksesta (Rutanen & Laaksonen 2020, 362; Kaskela & Kekkonen 2006, 36).

3 Koronapandemian vaikutus varhaiskasvatuksen käytänteissä

Vuoden 2020 kevään aikana lasten osallistuminen varhaiskasvatukseen väheni huomattavasti. Huoltajia kannustettiin hoitamaan lapsia kotona, ja osa heistä olikin huolissaan tartunnan riskistä. Aluehallintoviranomaisten kuntakyselyiden mukaan (AVI 2020) vain vajaa kolmasosa normaalista määrästä lapsia osallistui varhaiskasvatukseen. Joissain päiväkodeissa lapsiin oltiin silti säännöllisesti yhteydessä ja perheille annettiin vinkkejä tai heille toimitettiin tehtäviä lapsille puuhaksi. Puolet kertoivat saaneensa tervehdyksiä esimerkiksi kirjeen muodossa. Osa perheistä kuitenkin kokee yhteydenpidon olleen selvästi vain hallinnollista. (Lammi-Taskula, Klementti, Heino, Hieta-nen-Peltola, Paju, Sarkia & Lahtinen 2020, 50.) Myös Hemmerich, Erdem-Möbius, Burghardt ja Anderssin (2021) kansainvälisessä tutkimusartikkelissa tulee esille työntekijöiden luovat ratkaisut yhteyden ylläpitoon. Näitä ovat muun muassa videoviestit, aamutapaamiset netissä videoyhteyden kanssa ja aktiviteetti-ideoiden jakaminen huoltajien kanssa sähköisesti. (Hemmerich, Erdem-Möbius, Burghardt & Anders 2021.)

Velvollisuutta pitää yhteyttä lapsiin ja perheisiin, jotka eivät varhaiskasvatukseen koronan akuutin vaiheen aikana osallistunut, ei kuitenkaan ollut. Opetushallitus kannusti sitä, mutta varsinaista etä-opetusta ei varhaiskasvatuksessa voitu toteuttaa. Muut käytännöt vaihtelivat paljon kunnasta ja toimintayksiköstä riippuen. (Lasten ja nuorten hyvinvointi koronakriisin jälkihoidossa 2020, 59.)

Samanlaisia tuloksia löysivät Gillberg & Ruokonen (2022), jotka kokosivat Lastentarhanmuseon nykydokumentointihankkeessa kerättyä kyselyaineistoa, jossa varhaiskasvatuksen henkilöstö avasi kokemuksiaan koronan vaikutuksesta työssään. Tutkimuksen vastauksista Gillberg ja Ruokonen

(2022) pystyivät päättämään, ettei yhteistä linjausta etävarhaiskasvatukseen ollut, vaan toimintayksiköt ja sen ryhmät keksivät omia luovia ratkaisuja ja käytäntöjä. Tutkimuksessa kävi myös ilmi, että perheet lähettivät itse kuvia ja terveisiä lapsista. Jos perheestä ei kuulunut, niin osa päiväkodin henkilöstöstä oli heihin itse yhteydessä. Tutkimukseen osallistuneet työntekijät pitivät yhteyden ylläpidon olleen tärkeää koronan aikana. (Gillberg & Ruokonen 2022, 17.) Hemmerich ym. (2021) tutkimuksessa selvisi työntekijöiden motiivit yhteydenpitoon koronapandemian akuutin vaiheen aikana. Näihin kuului informaation jakaminen, eli vinkkien ja neuvojen antaminen, kysymyksiin vastaaminen ja päiväkodin rajoituksiin liittyvät keskustelut. Toinen motiivi oli emotionaalisen tuen antaminen, jossa pyrittiin ylläpitämään huoltajien ja työntekijöiden välistä luottamusta. Instrumentaalinen tuki oli kolmas mainittu motiivi, joka tarkoittaa fyysisten materiaalien jakaminen huoltajille lasten kanssa tehtäväksi. (Hemmerich ym. 2021.)

Päiväkodin toimintaan tuli paljon muutoksia rajoitusten ja suositusten ohella. Suurin osa päiväkodeista pysyi auki, mutta tutkimukseen, jossa selvitettiin varhaiskasvatuspalveluiden tuottamista koronaviruspandemian aikana, vastanneista lähiesihenkilöistä 98,2 % raportoi päiväkodin tapahtumien peruuntumisesta. 89,2 % raportoi vanhempainiltojen peruuntumisesta, sekä 57,1 % kertoi päiväkodin tiloihin pääsyn rajoittamisesta. (Saranko & Alasuutari & Sulkanen 2021, 30.) Nämä päiväkodin toiminnan muutokset vaikuttivat suorasti kasvatusyhteistyöhön, sillä kontakti huoltajiin tapahtumissa ja vanhempainilloissa jäi pois. Päiväkodin tiloihin pääsyn kieltäminen vaikeutti tutkimusjakson toteuttamista ja vei monipuolisuutta sekä sisältöä pois päivittäisistä kohtaamisista.

Euroopan komissio (2022) on julkaissut raportin, missä tarkastellaan koronan vaikutusta varhaiskasvatukseen. Raportissa nostetaan esille varhaiskasvatuksen työntekijöiden lisääntynyt työmäärä ja stressi liittyen uusien digitaalisten oppimiseen sekä yhteydenpidon ylläpitämiseen perheiden kanssa. Raportissa huomioidaan, että näiden uusien työtehtävien rinnalla pysyi myös yleisen varhaiskasvatuksen tuottaminen, joka sisälsi korona-aikana ylimääräistä vaivaa pitääkseen tilanteen mahdollisimman normaalina ja tavanomaisena lapsille. (Early childhood education and care and the Covid-19 pandemic 2021, 34.)

Yksi aluehallintoviraston ja Opetus- ja kulttuuriministeriön tutkimukseen vastanneesta kertoi huoltajien kanssa tehtävän kasvatusyhteistyön kärsineen, sillä tulo- ja hakutilanteiden tärkeät keskus-

telut olivat suppeampia, tai eivät välttämättä toteutuneet ollenkaan, sillä monissa toimintayksiköissä huoltajat eivät saaneet tulla sisälle eteistä pidemmälle. Kasvatusyhteistyö hankaloitui etenkin monikulttuuristen perheiden kanssa, koska kommunikointi puhelimesta tai Teamsissa ei välttämättä onnistu yhtä hyvin. Myös uusien lasten tutustuminen oli jäänyt heikommaksi, ja osallisuuden puute oli mietityttänyt huoltajiakin. (Varhaiskasvatus toimintakaudella 20-21 2021, 11–14.)

Korona-aika toi mukanaan myös jotain positiivista. Dayal ja Tiko (2020) toivat esille etäyhteyksien käyttämisen opettelun. On monia etäyhteys- ja sosiaalisen median alustoja, joita voidaan käyttää ”kasvokkain” kommunikointiin. Korona-aikana työntekijöiden tuli opetella niiden käyttöä, ja näistä taidoista on hyötyä tulevaisuudessakin. Tapaamisia ja kokouksia on helppo järjestää etänä, jos paikan päälle saapuminen ei onnistu. (Dayal & Tiko 2020.) Myös Euroopan komission (2021) raportissa sekä Hemmerich, ym. (2021) artikkelissa esitetään varhaiskasvatuksen työntekijöiden kehittyneiden digitaitojen olevan positiivinen ulostulo koronapandemiasta (Early childhood education and care and the Covid-19 pandemic 2021, 63; Hemmerich, ym. 2021). Lisäksi Opetusalan Ammattijärjestön sivuilla kerrotaan, että korona-aikana huomattiin huoltajien pitävän etäyhteydellä pidettäviä kasvatustilaisuuksia työpäivän aikana helpommaksi vaihtoehdoksi normaaliin verrattuna (Pelander 2020). Aluehallintoviraston ja Opetus- ja kulttuuriministeriön (2021) tutkimuksessa nousi myös etäyhteyksien hyödyntäminen, jotta lapsi saa osallistua ryhmän toimintaan mukaan. Esimerkiksi satutuokiolle osallistuminen onnistuu hyvin digilaitteiden kanssa. (Varhaiskasvatus toimintakaudella 20-21 2021, 22.)

4 Tutkimuksen toteutus

4.1 Tavoitteet ja tutkimuskysymys

Työni tavoitteena on kerätä varhaiskasvatuksen opettajien käytännön kokemuksia koronapandemian vaikutuksesta varhaiskasvatuksessa tapahtuvaan kasvatusyhteistyöhön opettajan ja huoltajan välillä. Tavoitteena on selvittää varhaiskasvatuksen opettajien kokemuksia koronan aiheuttamista haasteista.

Tutkimuskysymyksenäni on ”Miten koronapandemia vaikutti varhaiskasvatuksen opettajien näkökulmasta heidän ja huoltajien väliseen kasvatusyhteistyöhön?”. Tutkimuksen alakysymyksiä ovat:

Minkälaisia haasteita opettajat kokivat kasvatusyhteistyötä toteuttaessa koronapandemian aikana? Millaisia mahdollisia positiivisia ilmiöitä koronapandemian aikana syntyi?

4.2 Tutkimusmenetelmä

4.2.1 Laadullinen tutkimus

Opinnäytetyöni on laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus, jonka suoritin keräämällä aineistoa teemahaastatteluilla. Laadullinen tutkimus on menetelmäsuuntaus, jonka tavoitteena on kohteen laadun, ominaisuuksien ja merkitysten ymmärtäminen (Laadullinen tutkimus, 2021), sekä ilmiön kokonaisvaltainen tutkiminen (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2004, 152).

Laadullisessa tutkimuksessa on ominaista kerätä aineistoa tarkasti valikoituneiden informanttien avulla, esimerkiksi haastatteleamalla tai havainnoimalla, jotka ovat hyvin yleisiä aineistonkeruumenetelmiä. Tutkittavat henkilöt ovat myös johdonmukaisesti valittu. (Hirsjärvi, ym. 2004, 155.)

Tässä työssä haastateltaviksi valikoituivat varhaiskasvatuksen opettajat, koska heillä on päävastuu päiväkodissa tapahtuvasta pedagogisesta toiminnasta ja kasvatustilanteiden pitämisestä, jotka ovat osa kasvatusyhteistyötä. Informanttien valitsemisessa oli tärkeää myös heidän keskinäinen sama työrooli. Jokainen tutkittava henkilö tuo tutkimukseen jotain ainutlaatuista ja tuloksia käsitellään ja tulkitaan sen mukaisesti (Hirsjärvi, ym. 2004, 155).

Laadullisessa tutkimuksessa saatuja tuloksia voidaan pitää luotettavina vain tutkittavien kohdalla, eikä niitä pääsääntöisesti voida yleistää. Tutkimuksessa pointtina on subjektiivisuus tutkittavasta asiasta. (Kananen 2014, 18–19.) Myös Glesne ja Pheskin (1992) kuvaavat laadullisen tutkimuksen tavoitteisiin kuuluvan tutkittavien omien näkökulmien ymmärtämisen ja tulkinnan. Heidän mukaansa laadullisessa tutkimuksessa tutkija on osallisena toimijana mukana, jonka tavoitteena on aito ymmärrys. Tämän lisäksi tutkimuksen raportissa tuloksia esitellään kuvaillen, ja tarkoituksena on, että tutkittavien oma ääni tulee tuloksissa kuuluviin. (Hirsjärvi & Hurme 2017, 22–24.)

4.2.2 Teemahaastattelu

Haastattelu on yksi kaikista käytetyimmistä aineistonkeruumenetelmistä. Haastattelun etuihin kuuluu vuorovaikutuksellinen tilanne haastateltavan kanssa, jolloin on mahdollista vaikuttaa tiedonhankintaan itse haastattelutilanteessa. Tarpeen tullen kysymyksiä voidaan syventää tai saatuja

vastauksia selventää haastattelun aikana. Haastatteluita on muun muassa lomakehaastattelu, strukturoimaton eli avoin haastattelu ja puolistrukturoitu eli teemahaastattelu. (Hirsjärvi & Hurme 2017, 34–35, 44–46.)

Teemahaastattelun piirteisiin kuuluu se, että jokainen tutkittava on kokenut tietyn tilanteen, johon tutkimus perustuu. Tutkimuksessa avataan jonkin ilmiön rakennetta, jonka jälkeen aineiston avulla ymmärretään yksilöiden kokemusta sen pohjalta. Haastattelurunkoa suunnitellessa aiheet jaotellaan teemoihin, jotka ohjaavat haastattelutilannetta. Jokaiselle haastateltavalle tämä haastattelurunko teemojen osalta on sama, vaikka muuten kysymysten ei tarvitse olla sanatarkasti jokaisella identtiset. (Hirsjärvi & Hurme 2017, 47–48.)

Tässä tutkimuksessa jokainen haastateltava on työskennellyt päiväkodissa varhaiskasvatuksen opettajana koronapandemiaa ennen ja sen aikana, ja se on haastateltavia yhdistävä kokemus. Teemahaastattelu oli hyvä valinta aineistonkeruumenetelmäksi sen vuorovaikutuksellisuuden ja joustavuuden vuoksi ja se sopi erityisesti, koska tavoitteena oli selvittää opettajien henkilökohtaisia kokemuksia. Haastattelua ohjasi ennalta valitut teemat, mutta tarpeen tullen haastattelua oli mahdollista tarkentaa lisäkysymyksillä, ja haastatteluiden sisällöt erosivatkin hieman toisistaan riippuen haastateltavan vastauksista.

4.3 Aineiston keruu

Työssäni tutkin koronan vaikutusta päiväkodin kasvattajien ja huoltajien väliseen kasvatusyhteistyöhön työntekijöiden näkökulmasta. Tutkimuksen kohteena ovat varhaiskasvatuksen opettajat, jotka ovat vastuussa kasvatusyhteistyösuhteen luomisesta ja ylläpidosta. Haastattelin neljää opettajaa, jotka työskentelivät ennen koronaa ja pandemian läpi päiväkodissa.

Suoritin haastattelut yksilöhaastatteluina ja haastateltavat ovat Jyväskylän kaupungin eri päiväkodeista. Haastattelut dokumentoitiin äänittämällä. Haastatteleamalla opettajia eri toimintayksiköistä näkökulmiin saatiin monipuolisuutta. Haastattelulla oli neljä teemaa: uudet kasvatusyhteistyösuhteet, olemassa olevat kasvatusyhteistyösuhteet, kasvatusyhteistyön laatu ja positiiviset ilmiöt. Nämä teemat nousivat tutkimuskysymyksistä, joiden tarkoituksena on nostaa opettajien kokemuksia koronapandemian aiheuttamista haasteista kasvatusyhteistyösuhteen toteuttamisessa sekä millaisia positiivisia ilmiöitä koronapandemian aikana syntyi.

Haastattelutilanteet olivat ytimekkäitä, ja veivät odotettua vähemmän aikaa. Olin arvioinut yhden haastattelun vievän noin 20 minuuttia, mutta niistä vain yksi kesti 18 minuuttia, kaksi kesti melkein 11 minuuttia ja viimeinen vain 7 minuuttia. Haastatteluissa oli yksilöllisiä eroja siinä, kuinka laajasti haastateltava vastasi ja kuinka paljon tarkentavia kysymyksiä koin tarpeelliseksi kysyä, jotta saisin tarvittavat tiedot.

4.4 Aineistolähtöinen sisällönanalyysi

Laadullisen tutkimuksen yleinen analyysimenetelmä on sisällönanalyysi. Sisällönanalyysissä aineistoa käydään läpi merkatene asiat, jotka liittyvät tutkimukseen ja herättävät tutkijan kiinnostuksen, kaikki epäoleellinen jätetään tässä vaiheessa pois. Merkatut asiat kasataan yhteen, jonka jälkeen alkaa aineiston luokittelu, teemoittelu tai tyypittely. Kun aineisto on näiden askelten mukaan analysoitu, tuloksista kirjoitetaan yhteenveto. (Sarajärvi & Tuomi 2017.)

Sisällönanalyysi voidaan jakaa aineistolähtöiseen, teoriasidonnaiseen ja teorialähtöiseen sisällönanalyysiin. Tässä tutkimuksessa aineisto analysoitiin aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä. Siinä aikaisemmin tehdyillä teorioilla samasta tutkittavasta ilmiöstä ei ole vaikutusta aineiston analyysia tai lopputuloksia tehdessä. Aineistolähtöisen haasteisiin kuuluu tutkijan ennakkoluulojen mahdollinen vaikuttaminen prosessiin. (Sarajärvi & Tuomi 2017.) Luotettavuuden vuoksi tässä tutkimuksessa olen pyrkinyt etenemään tutkimuksen, aineiston ja lopputulosten kanssa objektiivisesti, ottaen vastaan sen mitä aineistosta nousee.

Tämän tutkimuksen aineiston analyysi aloitettiin alleviivaamalla eri väreillä aineistosta nousevia teemoja. Kun kaikki haastattelut oli alleviivattu, poimittiin nämä erilliselle tiedostolle, jossa niitä oli yksinkertaisempi jäsenellä. Tämän jälkeen aloitettiin teemoittelu taulukoiden avulla, jossa alkuperäisilmaisu pelkistettiin, luotiin alaluokka ja siitä yläluokka. Yhteen yläluokkaan kuului 2-4 alaluokkaa. Lopuksi taulukoiden perusteella kategorioiksi muotoutui negatiivinen vaikutus olemassa olevien kasvatusyhteistyösuhteiden ylläpidossa, negatiivinen vaikutus uusien kasvatusyhteistyösuhteiden luomisessa, kasvatusyhteistyön laadun heikentyminen ja positiiviset ilmiöt.

5 Tutkimustulokset

5.1 Uudet kasvatusyhteistyösuhteet

Haastattelun ensimmäinen teema oli uudet kasvatusyhteistyösuhteet. Tarkoituksena oli saada vastauksia siitä, minkälaisia ongelmia korona-aikana ilmeni, mitä ratkaisuja syntyi ja kuinka ne vaikuttivat kasvatusyhteisyyöhön.

Kuten aikaisemmin tässä työssä käsiteltiin, on tutustumisjaksolla tärkeä merkitys lapsen aloitessa uudessa päiväkodissa Hujalan & Turjan (2011) mukaan. Tutustumisjakson aikana olisi tärkeää, että työntekijän ja huoltajan välille syntyy suhde, jonka kautta lapsenkin on helpompi luottaa uuteen kasvattajaan. (Hujala & Turja 2011, 81.) Haastattelujen pohjalta kävi ilmi, että koronapandemian aikana asetetut rajoituksen ja suositukset varhaiskasvatuksessa estivät normaalin tutustumisjakson toteutumisen. Kolme haastateltavaa mainitsivat heillä olleen käytössä kotikäynnit, jolloin työntekijä saapuu perheen luokse pitämään aloituskeskustelun huoltajan kanssa ja tutustuu lapseen hänen omassa ympäristössään. Koronan aikana nämä jäivät kokonaan tekemättä. Sen sijaan aloituskeskusteluja pidettiin esimerkiksi puhelimitse. Tämä aiheutti yhdellä vastaajalla tunteen siitä, että huoltajien kohtaaminen tuntui ajoittain täysin mahdottomalta, koska rajoitukset estivät normaalia kanssakäymistä.

On ollut näitä aloituskeskusteluja tai kotikäyntejä, niin niitä ei saanut tehdä ollenkaan, et aloituskeskustelut pidettiin puhelimitse. Mut tottakai vanhemmat saattaa jännittää, kun oma lapsi alottaa päiväkodin, nii olis tärkeä saada luotua se kontakti sille kasvokkain. Niin niin, tota, toi haasteita sit se et jouduttii puhelimen kanssa tai teamsin kautta tutustumaan, kun se ei oo nii luontevaa. H1

Meillä on ollu tapana tehdä niitä kotikäyntejä, varsinkin pienten puolella, nii siellähän ne ei sitten onnistunu. Et ihan se vanhemman näkeminen oli mahdotonta, koska tavallaan, ne kontaktit oli nii vähäset. Et sitä ei vaan tapahtunut ihan siinä koronan alussa. H2

Vastauksien perusteella päiväkotiin tutustuvat lapset ja huoltajat eivät voineet olla tutustumassa ryhmän toimintaan samalla tavalla kuin ennen. Tähän vaikutti esimerkiksi huoltajien pääsyn rajaaminen päiväkodin tiloihin. Haastattelussa nousi esille vaihtoehto, jossa tutustumista toteutettiin ulkona, jolloin lapsi pääsee tapaamaan tulevan ryhmänsä lapsia ja työntekijöitä. Tutustumiseen käytetään normaalisti reilusti aikaa ja sisätiloihin pääseminen on oleellisessa osassa, joten ulkona tutustumista ei pidetty kovin toimivana. Se mahdollisti kuitenkin kasvokkain käytävän aloituskeskustelun.

Vanhemmat ei saanu tulla ollenkaan sisälle. Eli ainut tapa tehdä sitä tutustumista oli tulla siihen pihalle leikkimään vanhemman kanssa ja tokihan siinä vähän näki niitä kavereita ja meitä aikuisia, mutta kyllä mun mielestä olis tärkeetä päästä yhdessä orientoitumaan myös niihin sisätiloihin, niin se jäi kokonaan pois. H1

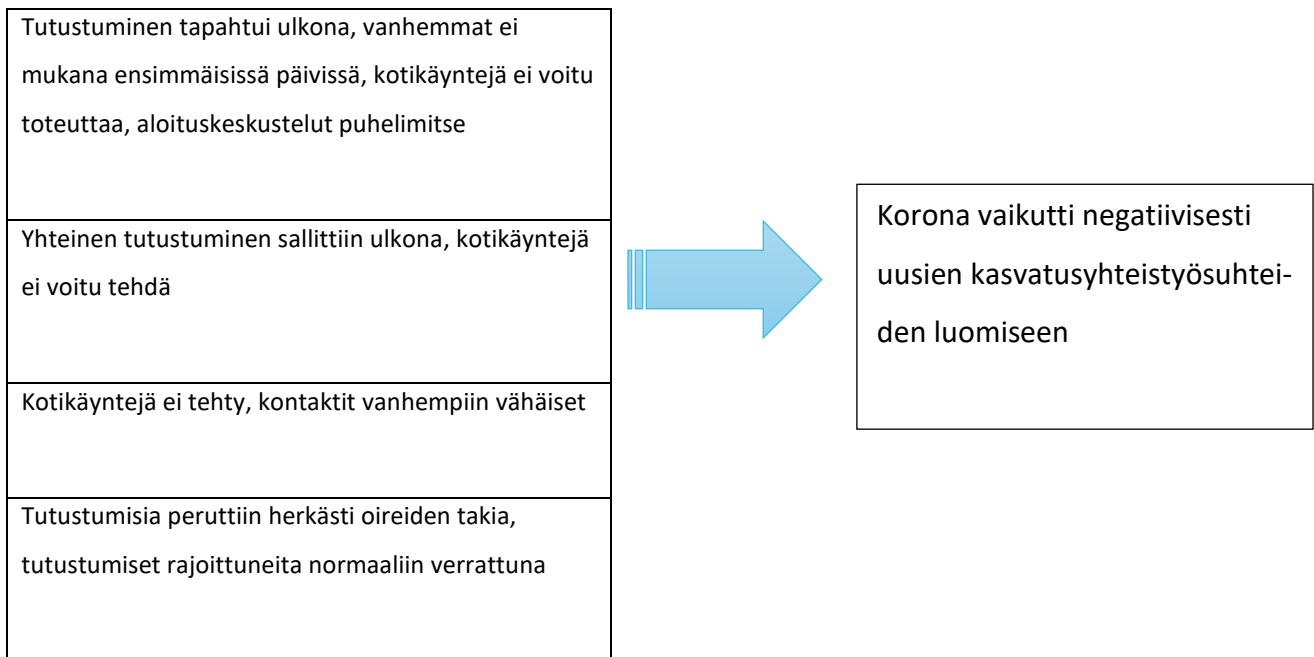
Koronapandemian aikana pienimmistäkin flunssaoireista tuli jäädä kotiin ja testata itsensä viruksen varalta. Haastattelussa nousi tämän käytännön häirinneen tutustumisien pitämistä, sillä niitä jouduttiin perumaan usein oireiden ilmaantuessa. Tämä tarkoitti joidenkin perheiden kohdalla sitä, että lapsi aloitti hoidossa ilman minkäänlaista tutustumista tai kontaktia työntekijöiden kanssa.

No tutustumisiahan oli joko vähempi tai saatto olla, että niitä ei ollu ollenkaan. Et lapset saatto alottaa ihan kylmiltään, semmosiakin tapauksia muistan. -- Hyvin helposti, jos oli vähänkään mitään flunssan oireita, nii sit saatto jäähä kyllä kokonaan käymättä. H4

Opettajien näkökulmista tutustumisjaksoon liittyvien haasteiden perusteella kontakti huoltajiin väheni, suhteen luominen heihin hidastui ja huoltajien osallistuminen tutustumisessa oli pienempi. Nämä koettiin vaikuttavan negatiivisesti uuden kasvatusyhteistyö suhteen luomiseen.

Normaalisti toteutetun tutustumisjakson aikana huoltaja pääsee lapsen kanssa tutustumaan työntekijöihin ja ryhmän arkeen. Koska tämä ei ollut mahdollista korona-aikana, pyrittiin keksimään vaihtoehtoinen tapa päivittää huoltajalle lapsen ensimmäisistä päivistä päiväkodissa. Yksi haastateltavista kertoi, että heillä oli tapana laittaa kuvia ja viestejä lapsesta päivän aikana tekemässä ihan normaaleja arkisia juttuja. Tällä pyrittiin helpottamaan huoltajan mahdollista jännitystä päiväkodin alkamisesta, sekä tuomaan häntä enemmän osalliseksi päiväkotiarkeen, jota hän normaalin tutustumisjakson aikana olisi.

Kun lapsi on aloittanut hoidon ja vanhempi ei päässy mukaan seuraamaa nii yritettii paljo sit lähettää kuvia lapsesta, et täällä nyt syödään, ja ihan siis päivän aikana, siis viestitse vanhemmille. H1



Kuvio 1. Tutustumiskäynnit

5.2 Olemassa olevat kasvatusyhteistyösuhteet

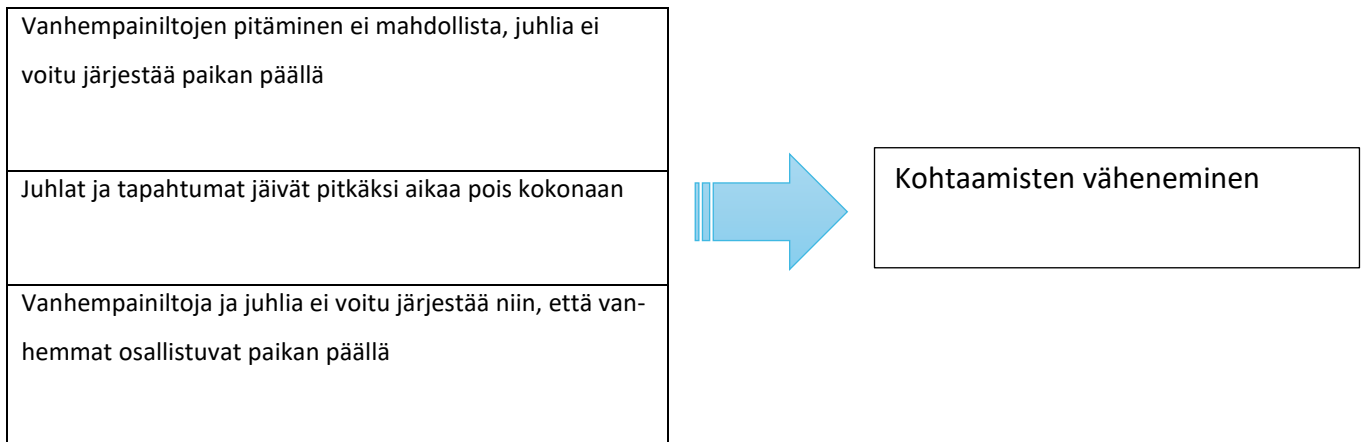
Koronapandemialla oli vaikutuksia myös olemassa olevien kasvatusyhteistyösuhteiden ylläpitoon. Saranko ym. (2021) mukaan päiväkodin toimintaan vaikutti korona-ajan rajoitukset, kuten huoltajien pääsyn kieltäminen tiloihin ja vanhempainiltojen peruminen. (Saranko ym. 2021, 30.) Haastattelun tuloksien mukaan huoltajien pääsyä päiväkodin tiloihin rajoitettiin, joten normaalisti varhaiskasvatukseen kuuluvat vanhempainillat ja muut tapahtumat jäivät kokonaan pois, ennen kuin vaihtoehtoisia ratkaisuja keksittiin. Jokainen haastateltava kertoi tapahtumien ja juhlien pois jäämistä.

Vanhempain-illat jotka normaalisti kuuluu siihen alkuun nii, jouduttii toteuttaa eri tavalla tai niitä ei ollu ollenkaan. -- Esimerkiksi enne ite vihasin vanhempainiltoja, niin nyt huomaa et kuinka ihanaa oiskii vaa pitää se vanhempain-ilta ja tavata kaikki ja kertoo asioista ja käytänteistä, saada se hetki semmokselle. H1

Vanhempainiltojen puuttuminen oli siis haastateltavan mukaan negatiivinen vaikutus koronasta, sillä kontakti huoltajien kanssa väheni minimiin. Vanhempainilta mahdollistaa rauhallisen hetken kommunikointiin ja vuorovaikutukseen, jossa jokaisella on mahdollisuus keskustella keskenään, ja koronan aikaan siihen ei ollut mahdollisuutta.

Esimerkiksi joulujuhlaa ei ollu, vaan jouduttiin sitä dokumentointia tekee aika lailla muilla tavoilla. H3

Meillä jäi siinä 1-1,5 v ajaks kaikki pois. Et mitään ei järjestetty (tapahtumia). H2



Kuvio 2. Tapahtumat

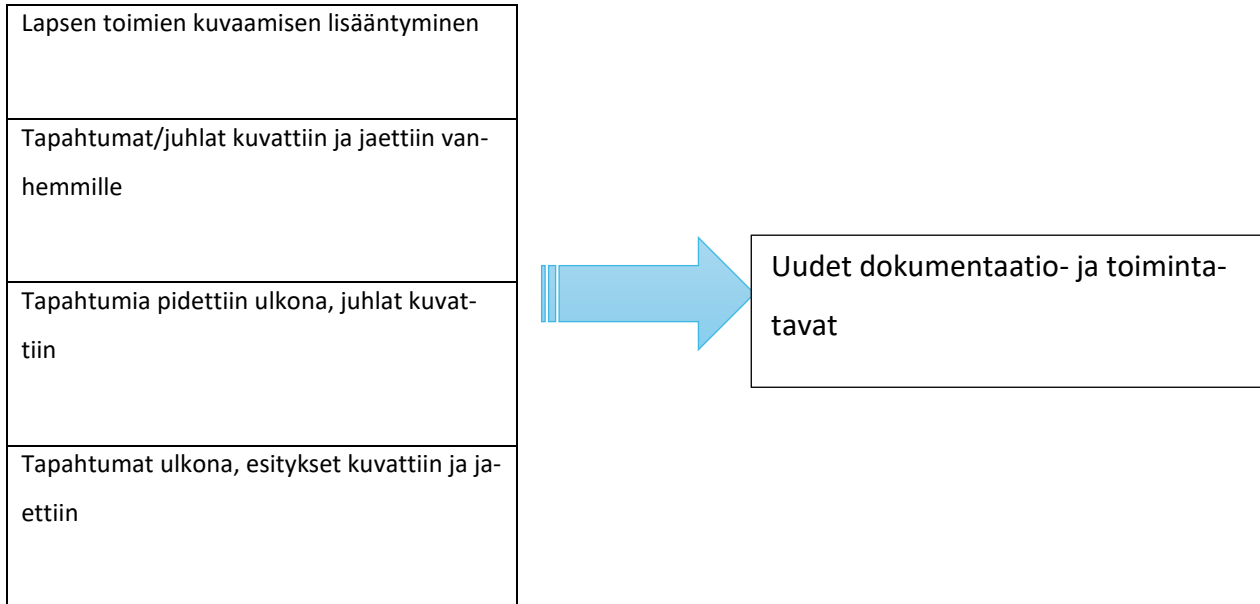
Näihin haasteisiin keksittiin kuitenkin ratkaisuja, joiden avulla huoltajat pääsivät osallistumaan tapahtumiin tai nauttimaan esityksistä. Ulkona oli mahdollista pitää yhteisiä tuokioita, sekä juhlia ja esityksiä kuvattiin videolle, jonka jälkeen ne jaettiin esimerkiksi Youtubeen, jossa huoltajien oli mahdollista nähdä ne.

Kun ei saatu pitää juhlia nii tehtiin videoita. Millä korvattii just vaikka kevätjuhlat ja ne sit lähetettii vanhemmille,-- koottii sit tapahtumia korvaamaa tämmösiä vaikka perheelle tehtäviä paketteja, vaikka vappu hässäkkä juttuja youtubeen ja jaettiin vanhemmille. H1

Videoitiin jotain, vaikka lasten lauluesityksiä ja vanhemmat pysty sit niitä kattomaan. Tota nii nii, jonka verra pidettiin tapahtumia et ne oli ulkona. H4

Vaikka toisaalta dokumentoinnin lisääminen kuvaamalla ja jakamalla huoltajille päiväkodin arkea uusilla menetelmillä oli positiivinen ulostulo sekä toimiva ratkaisu, mutta yksi haastateltavista myös nosti esille lisääntyneen työmäärän. Lapsen toimia päiväkodissa kuvattiin tarkasti ja raportointia lisättiin esimerkiksi kattavilla kuukausikirjeillä. Vanhempainiltojen sijaan suunniteltiin tehtäväpaketteja ja esityksiä videoitiin ja editoitiin. Jotta olemassa olevia kasvatusyhteistyö suhteita saatiin pidettyä yllä, tuli opettajien tehdä lisätöitä. Samoja tuloksia on esitelty Euroopan komission (2021) raportissa, jonka sisältöä aukaistiin aikaisemmin tässä työssä (Early childhood education and care and the Covid-19 pandemic 2021, 34).

Tätä tarkkaa lapsen mitä hän teki nii kuvaamista ja mahdollisimman kattavasti jonkilaista raportointia, niin se teetti lisää töitä. H1



Kuvio 3. Dokumentaatio

Olemassa olevien kasvatusyhteistyösuhteiden ylläpidossa oli myös toinen suuri ongelma. Kontaktin väheneminen huoltajien kanssa hankaloitti kasvatusyhteistyösuhteen ylläpitoa.

Kun itselläkin on ryhmässä erityislapsia, niin ois tärkeätä että se olis koko ajan jatkuvaa, että pystyis pitämään sitä kontaktia koko ajan näkemällä. Lasten elämässä voi olla omia haastavia juttuja niin niistä ois aina kivempi puhua kasvotusten. H1

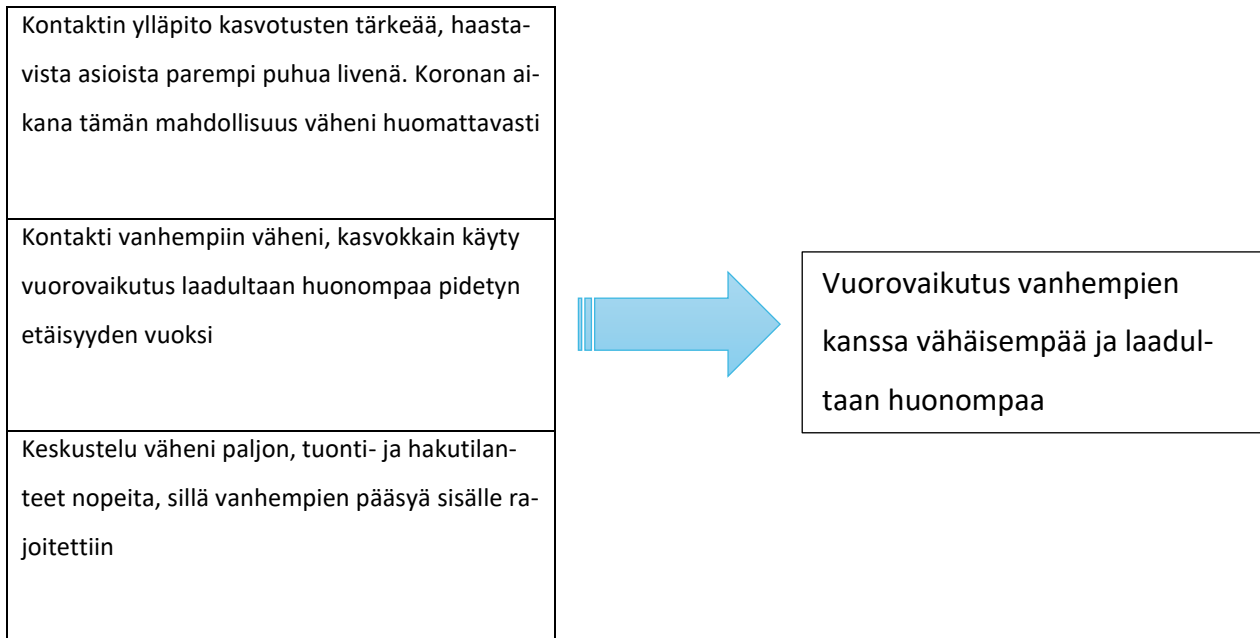
Vaikka huoltajan kanssa olisi ollut mahdollisuus keskustella kasvokkain, oli etäisyyttä pidettävä koronan takia, joka haastateltavan kokemuksen mukaan heikensi vuorovaikutuksen laatua.

Lapsia oli niin vähän, et ei niitä ollu ryhmissä melkeen ollenkaan. Nii niitä kontakteja ei sit tullu tietenkään vanhempienkaan kanssa. Ja sit oli se varovaisuus et pysyttiin super kaukana toisistamme et siinä ei sit ehkä se vuorovaikutus ollu nii laajaa mitä se tällä hetkellä on. H2

Vuorovaikutuksen laadun huononemiseen vaikutti myös keskusteluiden keston väheneminen.

Koska kontaktia muiden kanssa välteltiin koronan takia, kohtaamiset esimerkiksi tuonti- ja hakutilanteissa olivat lyhytkestoisempia kuin yleensä.

Varmastikkaan ei juteltu yhtä paljon, et kun jonku aikaa oli se rajaus et vanhemmat ei saanu tulla sisälle ollenkaan. Et se oli tosi nopee oven välistä se lapsen vaihto et siinä se keskustelu jäi tosi tosi pieneksi. H4

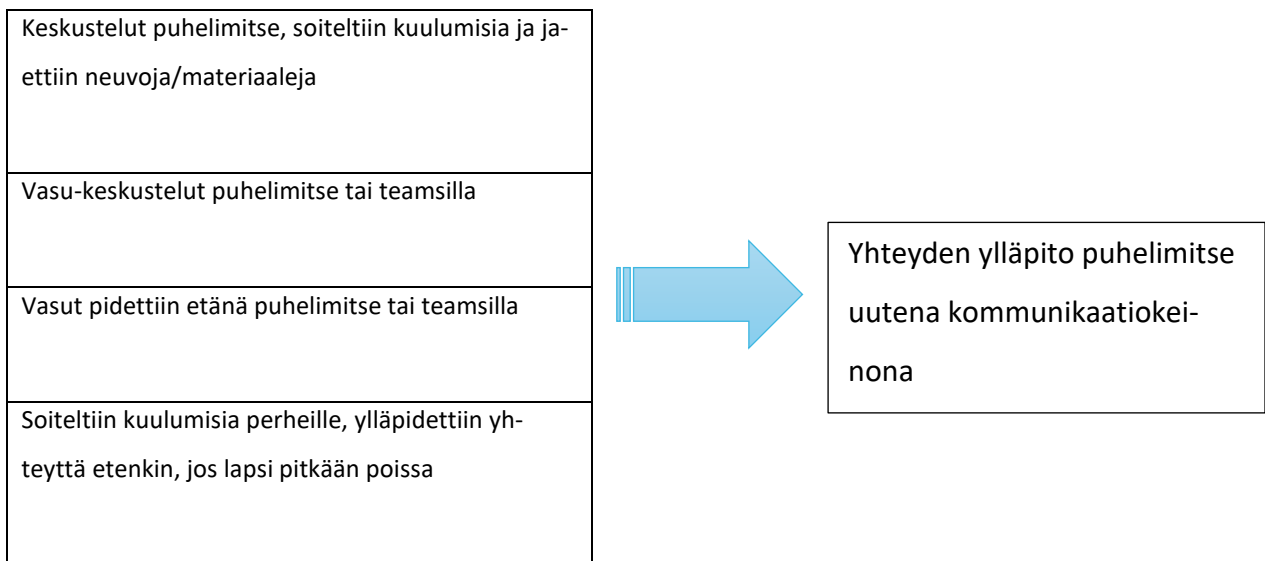


Kuvio 4. Vuorovaikutus

Etenkin koronapandemian alussa lapsia oli erityisen vähän päiväkodissa hoidossa. Gillberg ja Ruokosen (2022) mukaan työntekijät soittelivat perheille ja perheet myös itse ottivat yhteyttä kertoakseen kuulumisiaan silloin, kun lapsi ei käynyt hoidossa. Heidän mukaansa luovien ratkaisujen keksiminen kommunikoinnin suhteen jäi toimintayksiköille itselleen, eikä yhteistä ohjetta toimimisesta perheiden kanssa koronan alussa ollut. (Gillberg & Ruokonen 2022, 17.) Haastatteluissa kävi ilmi, että koronan alussa kontaktit huoltajien kanssa vähenivät huomattavasti, ja keskusteluyhteys oli luotava muulla tavoin kuin näkemällä. Kaksi haastateltavista kertoi soitelleensa lapsille, jotka eivät osallistuneet päiväkodin toimintaan. Tällä pyrittiin ylläpitämään jo luotuja kasvatusyhteistyösuhteita huoltajien kanssa. Sen lisäksi näiden keskustelujen aikana oli mahdollista jakaa neuvoja, apua ja materiaaleja perheelle.

Me soiteltii koteihin ja kysyttiin kuulumisia varsinkin niiltä, jotka jätti lapset kotii eikä tuonu niitä enää sillo. Nii heille soiteltiin ja kyseltii kuulumisia ja jos tarvitsivat tukea/apua nii jaettiin materiaalia ja näi. Et puhelin on ollut hyvin paljon sillon käytössä. H2

Oisko meilläki ollu jotain myös et otettiin yhteyttä ja kyseltiin kuulumisia, kun oli pitkään ollu poissa. Että, sitä yhteyttä pyrittiin pitämään yllä. Jotkut oli tosi kauankin poissa, jos oli herkeämpiä sille asialle nii olivat monia kuukausiakin poissa nii varsinki heidän kanssa yritettiin pitää yhteyttä. H3



Kuvio 5. Yhteyden ylläpito

5.3 Kasvatusyhteistyön laatu

Kasvatuskeskustelut kuuluvat kasvatusyhteistyöhön. Niitä pidetään vähintään kerran vuodessa, joidenka aikana suunnitellaan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa yhdessä huoltajien kanssa. Suunnitelman arviointia tehdään jatkuvasti, ja siihenkin varataan keskusteluaikaa huoltajan kanssa toimintakauden lopulla. (Kaskela & Kekkonen 2006, 45.) Haastatteluissa selvisi, että korona-aikana näitä keskusteluita ei käyty kasvokkain, vaan ne oli suoritettava etänä, yleisimmin Teamsin kautta tai puhelimitse. Kuten aikaisemminkin tuloksissa on käynyt ilmi, haastateltavat ovat kokeneet kasvokkain käydyn kommunikoinnin olleen rikkaampaa vuorovaikutusta verrattaessa etänä käytyihin keskusteluihin.

Face to face keskustelu on paljon vuorovaikutteisempaa. H4

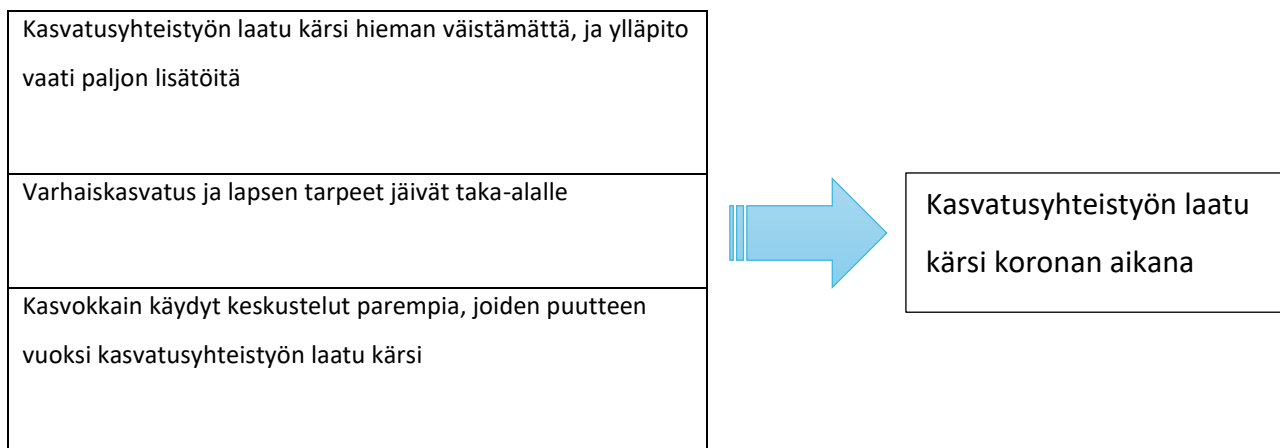
Yksi haastateltava kokee koronan vaikuttaneen negatiivisesti kasvatusyhteistyöhön ja varhaiskasvatukseen yleisesti. Hänen mukaansa varhaiskasvatuksen toteutus unohtuu muutamaksi kuukaudeksi koronan alussa, eikä lapsi tai hänen tarpeensa ollut arjen keskiössä. Tämä helpotti sitten, kun aiheesta tuli enemmän tietoa ja arki koronan kanssa kävi tutummaksi.

Se varhaiskasvatus vähä unohtu siinä muutamiks kuukausiks ennen ku vasta alko tulee tietoo lisää. -- Kun ei tullu niitä vanhempia nähtyä, nii se muuttu nii vahvasti se muoto siinä. Ja ku kaikki pyöri niiden

rajotusten ympärillä nii ei sitä tullu puhuttua oikee mistää muusta. Ja sit se niinku välillä se lapsi ja lapsen tarpeet jäi taka-alalle siinä sitte. H2

Kasvatusyhteistyön laadusta keskusteltaessa nousi jälleen esille opettajan kokema työmäärän lisääntyminen. Suhteen ylläpitäminen etänä vaati erilaista kommunikaatiota ja siihen meni aikaa. Kasvatusyhteistyön laatu väijäämättä kärsi kommunikaation tapahtuvan koronan alussa pääasiassa etänä, mutta se vaikutti enemmän opettajien lisääntyneeseen työmäärään.

Ehkä tavallaan enemmän se, et varsinki aluks, et se ei ois kärsiny, nii teetti lisätöitä. Että laatu kärsi hieman mutta suurempana se tuotti lisätöitä se onnistuneen kasvatusyhteistyön tukeminen. H1



Kuvio 6. Kasvatusyhteistyön laatu

5.4 Positiiviset ilmiöt ja käytänteet

Kuten Dayal ja Tiko (2020) ovat esittäneet, toi korona myös jotain positiivista. Esimerkiksi digitaalisen kehittyminen on arvioitu positiiviseksi ilmiöksi, joka tulee helpottamaan elämää myös nyt koronan jälkeen. (Dayal & Tiko 2020.) Tämän tutkimuksen haastatteluista nousi samanlaisia havaintoja. Varhaiskasvatuksessa oli keksittävä uusia dokumentointi- ja kommunikointimenetelmiä, jotka paikkaisivat vähentyntä kasvokkain vietettyä aikaa huoltajien kanssa sekä heidän pääsystä rajoittamista päiväkodin tiloihin tutustumaan lasten tekemiin töihin. Haastattelussa nousi esimerkiksi instagramin käyttöönotto, jota kautta lasten päiväkotia arkea ja askartelua oli helppo jakaa huoltajien silmille. Haastattelussa myös mainittiin kommunikaation uusien kanavien tuovan monipuolisuutta yhteistyöhön.

Sillo mietittiin paljon ylipäättänsä sitä arjen näkyväks tekemistä koteihin, nii otettiin käyttöön instagram, ja sitte just ite kehitin erilaisia tapoja tuottaa pedagogista dokumentointia muutaki ku vaa ne askartelut siinä seinällä, että kaikenlaista qr-koodi juttua kotiin, ja ne videot, kattavat kuukausikirjeet. Nii niitä oppi aika rutiinilla tekemään, ja ne on jäänykki vaikka voidaan jo olla kasvotusten. H1

Kaikki meistä on parempia digitaidoissa, kun meidät vähänniiku pakotettiin siihe. Et kaikki meistä osaa käyttää nyt esimerkiksi teamsia, et siinä mielessä on tuonu hyvää. H4

Sosiaalinen kanssakäyminen, et on se eri kanava, kun se et joka päivä näät, et voit muutenki keskustella, vaikka se lapsi ei oo täällä. Nii semmosia sit avas, uusia muotoja siihen yhteistyöhön ja yhteyden pitämiseen. H3

Yksi vastaajista myös kokee, että huoltajien kynnyksellä yhteyttä on madaltunut koronan aikana. Keskusteluja käytiin koronan aikaan jopa enemmän ja tällä hetkellä yleisiä ryhmän tiedotteita sekä viestejä luetaan ahkerammin kuin ennen koronaa.

Ja tuntuu myös, että vanhemmat ottaa herkemmi yhteyttä ja laittaa viestiä ku enne koronaa. Se vaikutti siihen et puhutaan enemmän, vaikka se onkin ehkä puhelimitse enemmän, mut se vuorovaikutus on niinku monipuolisempaa kuitenkin. Ja me lähetetään edlevon kautta tiedotteita ja viestejä, ja niitä on alettu lukee enemmän, ku koronan aikana lähetettiin enemmän kuukausikirjeitä yms, nii nyt lukee niitäki vähä enemmän. H2

Pelander (2020) on Opetusalan Ammattijärjestön sivuilla nostanut huoltajien pitävän kasvatuskeskusteluiden etämahdollisuudesta, pitäen sitä usein helpompana vaihtoehtona (Pelander 2020). Opettajat kokevat myös huoltajien mahdollisuuksien osallistua kasvatuskeskusteluihin kasvavan, kun keskusteluun ei tarvitse varata niin paljon aikaa ja se onnistuu myös omalta työpaikalta. Vaikka lähikontakteja ei enää tarvitsekaan vältellä, on keskusteluiden etänä pitäminen jäänyt käyttöön helpottaen huoltajien arkea. Myös keskusteluissa, johon osallistuu muitakin ammattiryhmän edustajia, on etäyhteyksien käyttö helpompaa.

Vasu ajat on helpompi saada sovittua kun ne on etänä, kun ennen oli aina se oletus et paikan päällä nii se on kyllä jääny ikään kuin hybridimallina. Et osan kanssa käyään etänä jollon se aikataulu on joustavampi kun vanhemmat voi vaikka kesken työpäivän ruokatunnilla osallistumaan. Sama moniammatillisissa, et vaikka on teknologisia haasteita, nii helpottaa ettei välttämättä tarvii olla fyysisesti samassa paikassa. H1

Keskusteluiden ja kokousten etänä pitäminen helpottaa myös opettajien arkea, sillä niiden järjestämiseen ei mene yhtä paljon aikaa ja oman ryhmän toimintaan pääsee palaamaan nopeasti. Yleisesti voidaan päätellä etämahdollisuuksien helpottavan kasvatusyhteistyön toteutumista.

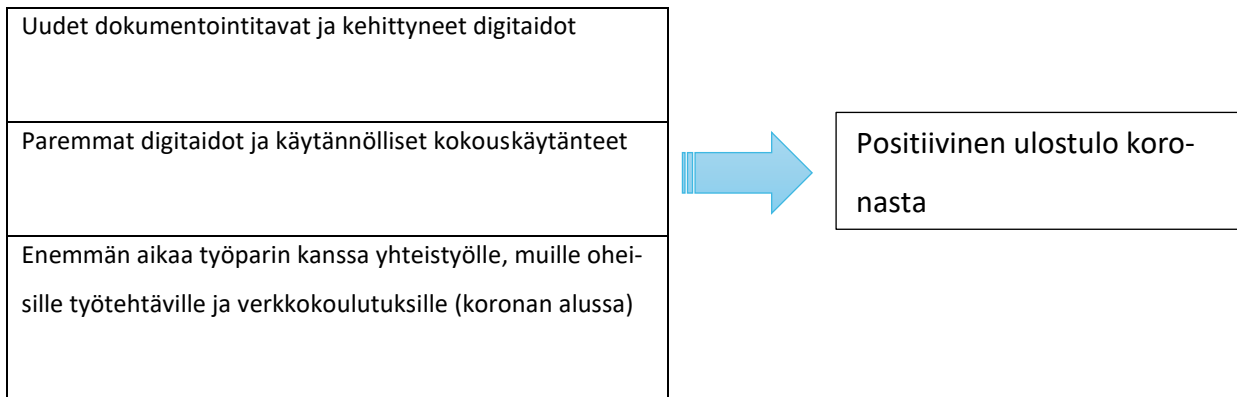
Me vasu-keskustelut pidetään nykyään lähinnä puhelimitse. Kun silloin oli se periaate et kaikki pidetään kasvotusten, niin se vaikeutti meidän puolelta sitä arkea. Kun siinä tietenki meni aina enemmän aikaa ja piti paikka aina saada varattua ja muuta. Mut nyt kun saadaan puhelimitse suurin piirtein

kaikki pidettyä nii se helpottaa vanhempien arkee, ne pystyy helpommin suunnittelee ja varaamaan aikaa. Ja meillekin helpompi. H2

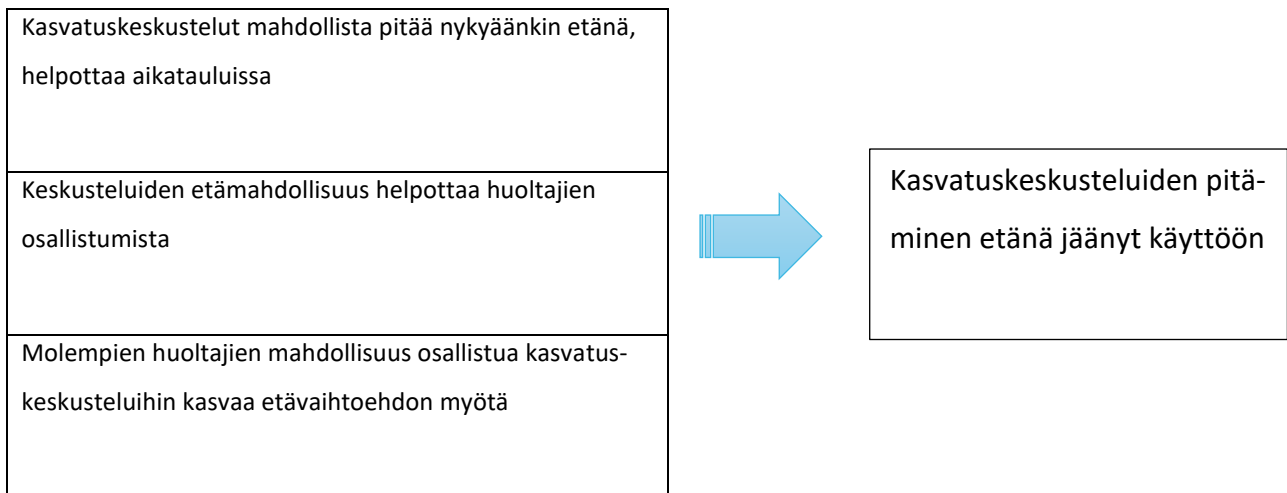
Mää nään että meidän alalla on hyvä, et osa kokouksista pidetään teamsilla, koska se vähentää sitä aikaa mitä sä oot poissa ryhmästä. Niin joissakin kokouksissa se on hyväkin, että se on niinkun teamsilla. H4

Koronan alussa oli suositus, jonka mukaan mahdollisuuksien mukaan lapset tulisi pitää kotona päiväkotiin viemisen sijasta. Tästä on raportoinut muun muassa Nurhonen ym. (2021). Tämän seurauksena hoidossa olevien lasten määrä laski rajusti, välillä ryhmässä olleen vain muutamia lapsia kerrallaan. (Nurhonen ym. 2021, 4.) Haastattelussa nousi tällä olleen positiivinen vaikutus päiväkodin työntekijöille. Koska aikuisia oli töissä suhteessa lapsiin niin paljon enemmän, vapautui aikaa muille hommille, joille ei välttämättä normaalisti voida varata riittävästi aikaa. Näihin kuului esimerkiksi verkkokoulutukset, varastojen siistimiset, kasvatustilaisuuksien kirjaamiset ja toiminnan suunnittelu rauhassa. Lisäksi yhteistyö oman työparin kanssa etenkin kasvatustilaisuuksien suunnittelussa, pitämisessä ja kirjaamisessa lisääntyi, mitä pidettiin erityisen positiivisena. Tällä on yhteys myös kasvatusyhteistyön laatuun, kun kasvatustilaisuuksia on mahdollista pohtia yhdessä toisen kanssa tuoden uusia näkökulmia.

Aikuisia oli nii paljo töissä ja lapsia vähän, nii alko huomaa et se oli tosi ihana asia ja hyvä asia, et pysty yhdessä työparin kanssa pitää niitä keskusteluita ja kirjata rauhassa. Se oli sellane positiivinen, et ei tarvinnu yksin uutta tilannetta pätkäillä. Et on se työpari ja asianki kannalta hyvä, että siinä on se toinen ihminen. -- Kaikkee muuta miten sen ajan pysty käyttää hyödyks, et toiminnanki suunnitteluun kunnolla ja kaikkeen tämmöseen, -- varaston siivous, niin nyt oli kerrankin aikaa. Yleensä ne työnnettään syrjään, kun ne ei ole nii tärkeitä. Ja sit oli aikaa kouluttautua, oli hyviä verkkokoulutuksia. H3



Kuvio 7. Digitaidot



Kuvio 8. Etäkeskustelut

6 Johtopäätökset

Jo haastatteluja tehdessä huomasin vastauksien olevan hyvin yhdenmukaisia. Haastattelemi opettajat nostivat esille hyvin samankaltaisia näkökulmia aiheesta, ja aineistoa olikin helppo lähteä analysoimaan teemojen pohjalta. Tarkoitukseni oli selvittää, miten korona vaikutti kasvatusyhteistyöhön huoltajien kanssa opettajan näkökulmasta, ja tähän sain vastauksia. Sain tutkimuskysymykseeni ”miten koronapandemia vaikutti varhaiskasvatuksen opettajien näkökulmasta heidän ja huoltajien väliseen kasvatusyhteistyöhön” vastauksia, jolloin haastattelu oli siis onnistuneesti suunniteltu. Yleisesti haastatteluiden perusteella voin päätellä koronan vaikuttaneen negatiivisesti kasvatusyhteistyöhön opettajien näkökulmasta, vaikkakin positiivisiakin käytäntöjä syntyi.

Ensimmäisessä teemassa kysyin koronan vaikutuksista uusien kasvatusyhteistyösuhteiden kohdalla. Jokainen vastaaja aloitti kertomaan tutustumisjakson toteutumisen muuttumisesta, tai sen puuttumisesta kokonaan. Tähän vaikutti koronan rajoitukset ja suositukset, joita noudatettiin varhaiskasvatuksen palveluissa. Huoltajien pääsyn rajaaminen päiväkodin tiloihin vaikutti tutustumisjaksoon erityisen paljon, mutta myös muuhun vuorovaikutukseen esimerkiksi tuonti- ja hakutilanteissa. Kotikäyntejä ei saanut enää suorittaa, ja aloituskeskusteluita pidettiin ulkona tai puhelimitse. Normaali kanssakäyminen huoltajien kanssa väheni siis huomattavasti, ja haastateltavien vastauksista kuului tyytymättömyys silloin vallitsevaan tilanteeseen. Haastateltavien mukaan kontaktin luominen kasvotusten on tärkeää ja vuorovaikutus kasvotusten on laadukkaampaa kuin puhelimitse. Tuloksista voisi päätellä uusien kasvatusyhteistyösuhteiden luomisen kärsineen kaikista eniten koronapandemian aikana luonnollisten ja päivittäisten kohtaamisten vähentyessä.

Haastattelun toisessa teemassa käsiteltiin koronan vaikutuksia olemassa olevien kasvatusyhteistyösuhteisiin. Tutkimuksessa selvisi, että huoltajien pääsyn rajoittaminen päiväkodin tiloihin vaikutti myös vanhempainiltojen, kasvatuskeskusteluiden ja muiden tapahtumien järjestämiseen. Vanhempainillat ovat yhden haastateltavan mukaan rauhallinen hetki tavata kaikki ja kertoa lapsiryhmää koskevista asioista. Haastateltava huomasi kaipaavansa niitä silloin, kun niiden järjestäminen ei onnistunut rajoitusten vuoksi. Myös muut haastateltavat kertoivat kaikkien tapahtumien pois jäämisestä. Tämä vaikutti varmasti kasvatusyhteistyösuhteeseen sekä huoltajien väliseen vertaistukisuhteeseen, koska tapahtumat mahdollistavat spontaanit keskustelutilanteet.

Tapahtumat ovat tärkeä osa varhaiskasvatusta, kuten yksi haastateltavakin luonnehti, ja näille haasteille löydettiin luovia ratkaisuja. Haastattelussa nousi halu pitää huoltajat jollain tavalla osallisina ja sisällä ryhmän toiminnassa. Tapahtumia, kuten joulu- ja kevätjuhlat, videoitiin ja jaettiin huoltajille katsottavaksi. Joitakin tapahtumia pidettiin myös ulkona, jotta huoltajat pystyivät osallistumaan. Tämä huoltajien mukana pitäminen tavalla tai toisella on varmasti vahvistanut kasvatusyhteistyötä haastavan ajanjakson aikana ja lisännyt luottamuksen tunnetta rajoitusten keskellä. Työntekijät ovat osoittaneet tällä toiminnalla työskentelevänsä aktiivisesti löytääkseen toimivia ratkaisuja pitääkseen yhteistyön elossa.

Kasvatuskeskustelut, useimmiten liittyen lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan, oli järjestettävä, saipa huoltajat tulla paikan päälle tai eivät. Vaihtoehdoiksi jäivät siis puhelimitse käyty keskustelu tai videokokous Teamsin avulla. Vaikka haastateltavat pitivät kasvokkain käytyä keskustelua luonnollisempuna ja laadukkaampana vuorovaikutuksena, oli etämahdollisuudella myös hyviä puolia. Se helpotti huoltajien aikataulun suunnittelua ja osallistumista, koska paikan päällä pidettäviin tapaamisiin uppoaa enemmän aikaa. Myös haastateltavat itse kokivat säästävänsä aikaa etätapaamisissa.

Uudet dokumentointimenetelmät veivät kuitenkin aikaa, ja haastattelussa nousi ylös opettajien työmäärän lisääntyminen. Tämä oli yllättävä löydös tutkimuksessa, eikä välttämättä tulla ajatelleeksi korona-aikaa miettiessä. Päiväkodin henkilöstö teki paljon töitä pitääkseen arjen suht normaalina lapsille sekä huoltajille taaten laadukkaan varhaiskasvatuksen. Poikkeuksellisissa olosuhteissa se tietenkin vaati heiltä lisää aikaa, energiaa ja ideoimista.

Tutkimuksessa nousi toinen iso haaste olemassa olevien kasvatusyhteistyösuhteiden kanssa, jo aikaisemmin mainittu vähentynyt kontakti huoltajien kanssa. Tämä korostui koronan alussa, jolloin suurin osa lapsista jäi kotiin. Jotkut lapset saattoivat olla pitkäänkin pois hoidosta, ja haastatelussa kävi ilmi, että erityisesti silloin kotiin päin oltiin yhteydessä. Koteihin soiteltiin, kysyttiin kuumuksia, annettiin neuvoja ja mahdollisesti jaettiin materiaaleja perheelle puuhaksi. Koteihin soittaminen oli uusi kasvatusyhteistyösuhteen menetelmä, jolla pyrittiin ylläpitämään huoltajan ja työntekijän välistä suhdetta ajanjaksolla, jolloin lasta tai huoltajia ei muuten tavattu. Näistä tuloksista voidaan tehdä johtopäätös siitä, että koronapandemia aikana olemassa olevien kasvatusyhteistyösuhteiden ylläpito hankaloitui ja se vaati uusia tapoja suhteen ylläpitämiseksi.

Tutkimuksessa kävi ilmi yhden haastateltavan kokevan, että etenkin koronan alussa varhaiskasvatus pistettiin tauolle, jonka aikana lapsen tarpeet jäivät taka-alalle. Varhaiskasvatuksen toteutuksen muoto muuttui radikaalisti ensimmäisten kuukausien aikana, jolloin keskiössä oli korona ja sen rajoitukset. Tämä oli mielestäni aika pysäyttävä löydös, vaikkakin ymmärrettävä. Haastateltava kertoi tilanteen tasaantuneen, kun pandemiasta saatiin enemmän tietoa. Ehkä varhaiskasvatuksen henkilöstöä olisi pitänyt informoida ja ohjeistaa varhaiskasvatuksen toteuttamisesta poikkeusajana aktiivisesti ja enemmän, jotta sen laatu ei olisi heikentynyt ja kaikki olisivat pystyneet edelleen keskittymään tärkeimpään tehtävään eli lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukeminen.

Videoimiset, sosiaalisen median ja videotapaamisten käyttö kuitenkin kehitti työntekijöiden digitaitoja, kuten tutkimuksessa kävi ilmi. Haastateltavat kokevat heillä olleen enemmän aikaa kehittyä ammatillisesti verkko-opintojen kautta, suunnitella toimintaa rauhassa ajan kanssa sekä tehdä enemmän yhteistyötä oman työparin kanssa. Korona aikana käytettyjä etätapaamisen muotoja on jäänyt käyttöön koronan jälkeenkin, sillä vaikka vuorovaikutus ei välttämättä ole laadultaan yhtä hyvää kuin kasvotusten, on se jollain tapaa myös haastateltavien mukaan helpottanut kasvatusyhteistyön toteuttamista. Yhteisen ajan löytäminen ei ole niin hankalaa, sillä huoltajat voivat osallistua mistä vain eikä tapaamisiin siirtyminen vie aikaa. Yksi haastateltavista myös huomasi joissain tilanteissa kommunikoinnin lisääntyneen koronan aikana, vaikkakin keskustelu painottuikin puhelimitse. Myös koronan jälkeen hän kokee huoltajien ottavan enemmän yhteyttä, ja hän kokee sen olevan seuraus monipuolistuneista kommunikaatiokeinoista. Huoltajat lukevat ja reagoivat enemmän myös yleisiin tiedotteisiin ja viesteihin. Jollain tapaa varhaiskasvatuksen hankala vaihe koronan aikaan tehosti huoltajien oma-aloitteisuutta kasvatusyhteistyössä. Korona-aikana opittiin käyttämään uudenlaisia kommunikaatiomenetelmiä, joka on positiivinen ulostulo pandemiasta.

Kasvatuskeskusteluiden etämuoto on erityisen hyvä menetelmä, joka jää varmasti käyttöön koko Suomessa, ainakin erityistilanteissa, jolloin huoltajalla ei ole muita keinoja osallistua tapaamiseen.

Tiivistyksenä voidaan todeta, että varhaiskasvatuksen opettajien näkökulmasta koronapandemia häiritsi kasvatusyhteistyösuhteen ylläpitoa ja etenkin uuden suhteen rakentamista. Tähän vaikutti erityisesti vähentynyt kontakti huoltajien kanssa, vaikka lapsi olisikin ollut hoidossa. Huoltajien pääsyn rajaaminen päiväkodin tiloihin vei monipuolisuutta ja luonnollisuutta kohtaamistilanteiden vuorovaikutuksesta. Myöskään aloitus- tai kasvatuskeskusteluita ei pidetty kasvotusten, joka tutki-

muksen tuloksien mukaan heikensi niiden laatua. Varhaiskasvatuksen opettajat joutuivat keksimään luovia ratkaisuja kasvatusyhteistyön onnistumiseksi ja se lisäsi heidän työmääräänsä. Toisaalta tuloksissa ilmenee opettajien kokevan kasvatusyhteistyösuhteen laadun pysyvän suht hyvänä, vaikka väistämättä koronan aiheuttamat haasteet heikensivät sitä ainakin hetkellisesti. Opettajien mukaan koronan jälkeen on ollut helppo palata takaisin entiseen päiväkotiarkeen, eivätkä he ole havainneet pysyviä negatiivisia vaikutuksia. Koronapandemian jälkeen tapaamisten etämahdollisuus jäi vaihtoehdoksi varhaiskasvatuksessa, jota pidetään positiivisena ilmiönä.

7 Pohdinta

7.1 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Opinnäytetyötä tehdessä on noudatettu Jyväskylän ammattikorkeakoulun eettisiä periaatteita. Työssä viitataan lähteisiin asianmukaisesti ja selkeästi, ja lähteitä on tarkasteltu kriittisesti ennen työssä käyttämistä. Työssä on pyritty käyttämään laadukkaita, luotettavia ja mahdollisimman ajankohtaisia lähteitä monipuolisesti. Ennen haastatteluiden pitämistä on perehdytty tietosuojaan ja henkilötietojen käsittelyyn ja työn anonymiteetti varmistettiin. Haastattelu muotoiltiin niin, että henkilötietoja ei tule vastauksista ilmi ja aineistosta varauduttiin poistamaan mitään päiväkotiin tai työntekijöihin yhdistettäviä vastauksia. Tätä ei kuitenkaan tarvinnut tehdä, sillä yhdessäkään haastattelussa ei tullut ilmi suojattavia tietoja. Haastattelijoiden suorissa lainauksissa ei käy ilmi sukupuolta tai ikää, joten heidän henkilöllisyyttään ei pystytä päättelemään.

Tutkimusta varten haettiin Jyväskylän kaupungilta tutkimuslupa ennen haastattelujen aloittamista. Haastateltavat allekirjoittivat kirjallisen suostumuksen opinnäytetyöhön osallistumiseen haastattelun alussa, jossa käytiin läpi aineistonkeruumenetelmä, tutkimuksen aihe, osallistumisen vapaaehtoisuus ja tietoturvallisuuteen liittyvät seikat.

Aineiston äänitykset ja litteroinnit on säilytetty huolellisesti ja tutkimuksen hyväksymisen jälkeen ne hävitetään asianmukaisesti. Koska tutkimuksessa on haastateltu neljää henkilöä, ei saatuja tuloksia voi yleistää laajemmin ja luotettavuus ulottuu vain näihin henkilöihin. Saadut vastaukset ovat kuitenkin yhdenmukaisia, joten niiden perusteella voi saada kuvan siitä, millaisia näkökulmia ja ajatuksia muilla varhaiskasvatuksen opettajilla voi mahdollisesti aiheesta herätä.

7.2 Oman tutkimusprosessin arviointi

Opinnäytetyöni aloitettiin lokakuun alkupuolella. Aiheen valinnan ja rajaamisen jälkeen aloitin teoriavitekehysten suunnittelun. Ennen haastatteluiden aloittamista suurin osa teoriapohjasta oli tehtynä, vaikkakin sen hienosäätö jatkui aivan työn teon loppuun saakka. Aineisto litteroitiin aina saman tien haastattelun jälkeen, jotta pääsin analysoimaan aineistoa mahdollisimman pian. Sisällysanalyysi ei ollut ennestään tuttu menetelmä, ja siitä etsinkin paljon tietoa etukäteen. Analysointitapa helpotti paljon aineiston ja tulosten jäsentämisessä.

Opinnäytetyön aikana opin paljon laadullisen tutkimuksen periaatteita ja vahvuuksia, jotka eivät aikaisemmin olleet tuttuja. Haastatteluiden pitäminen oli myös itselleni uutta, ja huomasinkin ensimmäisen haastattelun kohdalla sen hieman jännittävänkin. Opin paljon haastattelun hyödyistä ja eri tekniikoista, miten niitä voidaan toteuttaa. Olen sitä mieltä, että valitsemani yksilöille pitämä teemahaastattelu oli paras haastattelutekniikka omaan työhöni.

Opinnäytetyön tekeminen opetti minulle myös suunnitelmallisuutta ja omissa aikatauluissa pysymistä. Minulla oli selkeä tavoite työn valmistumiseen ja halusin pitää siitä kiinni. Työn aihe oli mielestäni kovin mielenkiintoinen, jonka vuoksi työskentely on ollut hyvin mielekästä.

7.3 Jatkotutkimus ehdotukset

Mielestäni olisi mielenkiintoista tutkia aiheita ensinnäkin syvemmin, haastatellen isompaa otantaa opettajista. Aineistoa voisi kerätä myös kyselylomakkeilla, joissa avoimet kysymykset antaisivat vastaajille mahdollisuuden kertoa avoimesti kokemuksistaan. Tuloksia saataisiin paljon ja mahdollisesti koko maan alueelta, jolloin näkökulmana voisi myös olla eri kaupunkien erot. Joka tapauksessa tutkimuksen tulokset olisivat luotettavammät ja yleistettävämmät, jos tutkimus suoritettaisiin isommalle kohderyhmälle.

Toinen mahdollinen tutkimusidea on huoltajien näkökulma aiheesta. He ovat kasvatusyhteistyösuhteen toinen osapuoli, ja heidän kokemuksensa korona-ajan kasvatusyhteistyöstä olisi mielenkiintoinen ja hyödyllinen tutkimusaihe. Tutkimuksessa voisi haastatella huoltajia, jotka rakentavat uutta kasvatusyhteistyösuhdetta koronan aikaan, ja heitä, joilla suhde oli jo olemassa ennen

koronaa. Tämä tutkimus antaisi vastauksia muun muassa siitä, mitä huoltajat kasvatusyhteistyötä tarvitsevat ja kaipaavat.

Tässä tutkimuksessa aineistosta nousi myös opettajien havainto siitä, että huoltajien välinen keskustelu ja vertaistuki väheni koronan aikana, ja siitä he antoivatkin päiväkodin työntekijöille palautetta. Tämäkin herätti ajatuksen tutkimusideasta, kuinka merkittävää huoltajien välinen vertaistuki on ja miten sitä voitaisiin tukea.

Lähteet

Dayal, H. & Tiko, L. 2020. When are we going to have the real school? A case study of early childhood education and care teachers' experiences surrounding education during the COVID-19 pandemic. Article in Australasian Journal of Early Childhood. SAGE journals. Julkaistu Joulukuu 2020. Viitattu 19.10.2022. <https://journals.sagepub.com/doi/epub/10.1177/1836939120966085>.

Early childhood education and care and the Covid-19 pandemic. 2021. Understanding and managing the impact of the crisis on the sector. European commission. Luxembourg: Publications office of the European Union. Pdf- tiedosto ladattavissa Publications Office verkkosivuilta. Viitattu 14.11.2022. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/c14645b2-24f8-11ec-bd8e-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-233017740> .

Gillberg, S. & Ruokonen, I. 2022. Varhaiskasvatuksen henkilöstön kokemuksia koronapandemian aiheuttamista muutoksista työssä keväällä 2020. Kasvatus & Aika -julkaisu. Viitattu 27.10.2022. <https://journal.fi/kasvatusjaaika/article/view/111295/68187>.

Hemmerich, F., Erdem-Möbius, H., Burghardt, L. & Anders, Y. 2021. Reasons given by ECEC Professionals for (Not) Being in Contact With Parents During the Covid-19 Pandemic. Article in Frontiers in Psychology. Viitattu 23.11.2022. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.701888>.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2017. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus. Viitattu 9.11.2022.

Hirsjärvi, S. & Remes, P. & Sajavaara, P. 2004. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi. Viitattu 9.11.2022.

Hujala, E. & Turja, L. 2011. Varhaiskasvatuksen käsikirja. Toinen painos. Jyväskylä: PS-kustannus. Viitattu 6.11.2022.

Kaskela, M. & Kekkonen, M. 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta - opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Stakes – sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskus. Viitattu 8.11.2022.

Karikoski, H. & Tiilikka, A. 2020. Eheä kasvunpolku – haaste yhteistyölle. Teoksessa Hujala, E. & Turja, L. Varhaiskasvatuksen käsikirja. 5. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus. Viitattu 3.11.2022.

Kekkonen, M. 2012. Kasvatuskumppanuus puheena. Varhaiskasvattajat, vanhemmat ja lapset päivähoitoon diskursiivisilla näyttämöillä. Väitöskirja. Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 20.10.2022. <https://thl.fi/documents/10531/136719/Tutkimus%202012%2072.pdf>

Knopf, H. & Swick, K. 2007. How Parents Feel About Their Child's Teacher/School: Implications for Early Childhood Professionals. Early Childhood Education Journal Vol.4 No. 4. Pdf- tiedosto ladattavissa ResearchGate verkkosivuilta. Viitattu 26.10.2022. https://www.researchgate.net/publication/225422900_How_Parents_Feel_About_Their_Child%27s_TeacherSchool_Implications_for_Early_Childhood_Professionals .

Koivunen, P-L. 2009. Hyvä päivähoito – työkaluja sujuvaan arkeen. Jyväskylä: PS-kustannus. Viitattu 3.11.2022

Laadullinen tutkimus. 2021. Koppa. Jyväskylän yliopisto. Julkaistu 28.10.2021. Viitattu 27.9.2022. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/laadullinen-tutkimus>.

Lammi-Taskula, J., Klementti, R., Heino, T., Hietanen-Peltola, M., Paju, P., Sarkia, A & Lahtinen, J. 2020. 2.5 Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi. Covid-19-epidemian vaikutukset hyvinvointiin, palvelujärjestelmän ja kansantalouteen. Asiantuntija-arvio, syksy 2020. Kestilä, L. & Rissanen, P. (toim.) Terveysten ja hyvinvoinninlaitos. Viitattu 10.10.2022. [https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/140661/URN ISBN 978-952-343-578-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/140661/URN%20ISBN%20978-952-343-578-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y).

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma -mallilomake ja ohjeistus. N.d. Opetushallitus. Viitattu 18.10.2022. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/lapsen-varhaiskasvatussuunnitelma-mallilomake-ja-ohjeistus>.

Lasten ja nuorten hyvinvointi koronakriisin jälkihoidossa. 2020. Lapsistrategian koronatyöryhmän raportti lapsen oikeuksien toteutumisesta. Valtioneuvoston julkaisuja. Julkaistu 24.6.2020. Viitattu 10.10.2022. [https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162318/VN 2020 21.pdf](https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162318/VN_2020_21.pdf).

Nurhonen, L., Chydenius, H. & Lipponen, L. 2021. Korona tuli kylään – tutkimushankkeen loppuraportti. Koronakriisin vaikutuksia varhaiskasvatukseen. Helsingin yliopisto, kasvatustieteellinen tiedekunta. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Viitattu 10.10.2022. [https://tuhat.helsinki.fi/ws/portal-files/portal/163983646/Korona tuli kylaan tutkimushankkeen loppuraportti.pdf](https://tuhat.helsinki.fi/ws/portal-files/portal/163983646/Korona_tuli_kylyaan_tutkimushankkeen_loppuraportti.pdf)

Opetushallitus. 2022. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Julkaistu 18.2.2022. Viitattu 10.10.2022. [https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022 0.pdf](https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2022_0.pdf).

Pelander, H. 2020. Uusin eväin epävarmaan syksyyn. Opettaja – www sivut. OAJ Opetusalan Ammattijärjestö. Julkaistu 10.9.2020. Viitattu 19.10.2020. <https://www.opettaja.fi/ajassa/uusin-evain-epavarmaan-syksyyn/>.

Rantala, A., Uotinen, S. & Räikkönen, E. 2018. Konsultoivan varhaiserityisopettajan perhelähtöiset toimintatavat. Journal of Early Childhood Education Research, 7(1), 3-24. Viitattu 23.11.2022. <https://jecer.org/wp-content/uploads/2018/06/Rantala-Uotinen-Raikkonen-issue7-1.pdf>

Rautamies, E., Vähäsantanen, K., Poikonen, P.-L. & Laakso, M-L. 2019. Trust in the educational partnership narrated by parents of a child with challenging behaviour. Early Years, 41(4), 414-427. Viitattu 22.11.2022. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09575146.2019.1582475>.

Rutanen, N. & Laaksonen, K. 2020. Äitien luottamuksen rakentuminen kasvattajiin varhaiskasvatuksen aloituksessa. Journal of Early Childhood Education Research, 9(2), 349-372. Viitattu 19.10.2022. <https://jecer.org/wp-content/uploads/2020/08/Rutanen-Laaksonen-Issue9-2.pdf>

Poikonen, P.-L. & Lehtipää, R. 2009. Perhe-elämän paletti. Vanhempana ja puolisona vaihtelevassa arjessa. Luku 4: Päivähoidon ja kodin jaettu kasvatustehtävä: kasvatuskumppanuus perheen voimavarana. Rönkä, A., Malinen, K. & Lämsä, T. (toim.). Jyväskylä: PS-kustannus.

Salminen, J. 2022. Kasvattaja lasten kehityksen ja oppimisen tukijana. Teoksessa: Koivula, M., Siipainen, A. & Eerola-Pennanen, P. (toim.) Valloittava varhaiskasvatus – oppimista, osallisuutta ja hyvinvointia. Tampere: Vastapaino.

Sarajärvi, A. & Tuomi, J. 2017. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. E-kirja. Tammi.
<https://www.ellibslibrary.com/book/9789520400118>

Saranko, L., Alasuutari, M. & Sulkanen, M. 2021. Varhaiskasvatuspalvelut koronapandemian aikana. Raportti. Jyväskylän yliopisto. Viitattu 7.11.2022. https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/75197/JYU_Reports_2_978-951-39-8614-8_jyx.pdf?sequence=6&isAllowed=y.

Varhaiskasvatuslaki. 540/2018. Finlex. Julkaistu 13.7.2018. Viitattu 3.11.2022. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180540>.

Varhaiskasvatus toimintakaudella 2020-2021. 2021. Aluehallintovirasto ja Opetus- ja kulttuuriministeriö. Viitattu 21.10.2022. <https://avi.fi/documents/25266232/52069681/Raportti-varhaiskasvatus-vk22-23-FI.pdf/62716b21-6a9b-73b1-de60-2bb1d406b064/Raportti-varhaiskasvatus-vk22-23-FI.pdf?t=1625817151398>.

Liitteet

Liite 1. Suostumus tutkimukseen

KIRJALLINEN SUOSTUMUS OPINNÄYTETYÖHÖN OSALLISTUMISEEN

Suostun osallistumaan opinnäytetyöhön liittyvään haastatteluun aiheesta ”Varhaiskasvatuksen opettajien näkemyksiä koronapandemian vaikutuksesta kasvatusyhteistyöhön”. Työssä ei käsitellä henkilötietoja eikä toimintayksikön tietoja. Työ toteutetaan hyvää tieteellistä käytäntöä noudattaen, ja kaikki vastaukset ovat luottamuksellisia. Työn valmistumisen jälkeen äänitteet ja muut aineistotiedostot tuhoetaan vastuullisesti.

Tiedän osallistumisen olevan vapaaehtoisesta ja että minulla on tahtoesani oikeus keskeyttää haastattelu. Minulle on kerrottu haastattelun äänityksestä, jota käytetään tiedonkeruumenetelmänä. Suostun siihen, että antamani vastauksia käytetään opinnäytetyössä.

Päiväys ja paikka _____

Osallistujan allekirjoitus ja nimenselvennys

Opinnäytetyön tekijän allekirjoitus ja nimenselvennys

Liite 2. Teemahaastattelu runko

1. Uudet kasvatusyhteistyösuhteet

- Koronan aiheuttamat haasteet
- Ratkaisut haasteille

2. Olemassa olevat kasvatusyhteistyösuhteet

- Koronan aiheuttamat haasteet
- Ratkaisut haasteille

3. Kasvatusyhteistyönlaatu

- Kärsikö kasvatusyhteistyön laatu koronan aikana?

4. Positiiviset ilmiöt/käytännöt

- Syntyikö mitään positiivisia käytänteitä tai ilmiöitä?